

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie a andragogiky

Možnosti rozvíjení jazykových dovedností v angličtině pomocí internetu

English skills development by using internet

Magisterská diplomová práce

Bc. Vladimíra Beránková

Vedoucí magisterské diplomové práce: PhDr. Jiří Pospíšil Ph.D.

Olomouc 2010

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji,

že tuto diplomovou práci jsem vypracovala zcela samostatně
a uvádím v ní veškeré prameny, které jsem použila.

Olomouc, 28. června 2010

Bc. Vladimíra Beránková

OBSAH

ÚVOD	5
1 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ	7
1.1 Jazykové vzdělávání včera a dnes	7
1.2 Hlavní cíl cizojazyčné výuky: komunikativní kompetence	8
1.3 Společný Evropský referenční rámec pro jazyky	10
1.4 Jazyková politika České republiky	11
2 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	12
2.1 Vzdělávání dospělých jako součást celoživotního vzdělávání	12
2.2 Motivace ke vzdělávání	15
2.3 Andragogicko-psychologické aspekty vzdělávání dospělých	18
3 INTERNET A E-LEARNING	22
3.1 Definice e-learningu	22
3.2 Různé podoby e-learningu	23
3.3 Předpoklady pro e-learningové studium	24
4 JAZYKOVÝ ŽIVOT NA INTERNETU	26
4.1 Poslech	28
4.1.1 Poslech rádia a cizojazyčné hudby	28
4.1.2 Poslechová cvičení	29
4.2 Mluvený projev	30
4.2.1 Skype-learning	32
4.2.2 Výuková videa	33
4.3 Čtení	35
4.3.1 Speciální výukové portály	35
4.3.2 Čtení novin a časopisů	36
4.3.3 E-Books a Wikibooks	37
4.3.4 Blogy	38
4.3.5 Čtecí programy	38
4.4 Písemný projev	38
4.4.1 Chatování	38
4.4.2 Penfriends	39
4.5 Gramatika	39
4.6 Slovní zásoba	41
4.6.1 Základ všeho - slovníky	41

5	JAK VYUŽÍVAJÍ KLIENTI JAZYKOVÝCH ŠKOL V MOSTĚ INTERNET JAKO PODPŮRNÝ PROSTŘEDEK V RÁMCI SAMOSTUDIA ANGLIČTINY?	43
5.1	Výzkumný problém a výzkumný cíl	43
5.2	Výzkumné otázky a hypotézy	44
5.3	Operacionalizace proměnných	47
5.4	Metodika výzkumu	49
5.5	Výzkumný soubor	50
5.6	Výsledky výzkumu	54
5.7	Interpretace výsledků výzkumu	62
	ZÁVĚR	65
	ANOTACE	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	71
	SEZNAM PŘÍLOH	73
	Dotazník pro klienty jazykové školy	I
	Užitečné webové odkazy pro výuku anglického jazyka	III

ÚVOD

Studium angličtiny je časově i finančně nákladná záležitost, proto je nutné vybrat si tu správnou instituci a správný kurz. Je třeba promyslet si několik věcí. Za prvé, zda chcete studovat doma, nebo jestli chcete za angličtinou vycestovat. Druhá možnost je samozřejmě časově i finančně náročnější, ovšem také mnohem efektivnější. Studenti angličtiny, kteří nemohou vycestovat za studiem angličtiny, si nemusí zoufat, neboť dnešní doba přináší spoustu nových možností, jak zlepšit své jazykové dovednosti. Tyto možnosti přináší komunikační technologie.

Už v roce 1968 Američané sestavili komisi pověřenou úkolem analyzovat příležitosti, které nabízí použití technologií ve vzdělávání. Zpráva, kterou tato komise podala v roce 1971, ohlašovala revoluci ve vzdělávání. Za velmi důležitou se považovala zpráva S. Ticktona s požadavkem zlepšit vyučovací metody a nové technologické prostředky.¹ Došlo bezesporu ke zdokonalení technologických prostředků, a to díky rozvoji informačních a komunikačních technologií, které nám otevírají nové možnosti ve vyučování. Jedním z těchto technologických prostředků je internet. Tyto technologie nacházejí své uplatnění i v jazykovém vzdělávání. Mají však svá jistá omezení, neboť stále převládá zkušenost, že člověk se nejlépe učí cizímu jazyku při komunikaci face-to-face. Nové technologie nepřebraly úkol jazykového vzdělání od škol ani jazykových agentur, ale naopak slouží jako vhodné doplňkové výukové prostředky, které mohou velmi zefektivnit klasickou výuku.

Zvolené téma pro diplomovou práci vyplynulo z mé dlouhodobé spolupráce s jazykovou agenturou. Téměř rok jsem pracovala jako koordinátorka jazykové školy a byla jsem v každodenním styku s klienty a zájemci o jazykové vzdělávání. Jelikož mezi mé záliby patří internet a komunikační technologie, dospěla jsem k otázce *Jak vlastně využívají lidé internet k výuce cizích jazyků?* Tuto mou zvědavou otázku podpořil i můj vlastní zájem o studium anglického jazyka. Vedle klasické výuky probíhající v učebně jsem hledala nejrůznější další podpůrné prostředky ke zdokonalení svých jazykových dovedností. Výsledkem mého pátrání je částečně tato diplomová práce. První kapitola mé diplomové práce pojednává o jazykovém vzdělávání obecně. Čtenáři se dozvědí, jaká je situace jazykového vzdělávání v České republice, co je komunikativní kompetence a proč je důležitá. Ve druhé kapitole se snažím přiblížit problematiku vzdělávání dospělých s důrazem na andragogicko-psychologické aspekty vzdělávání dospělých, zaměřuji se také na význam celoživotního vzdělávání a motivaci ke vzdělávání. Cílem třetí kapitoly je vysvětlit, co je e-learning, jaké jsou jeho podoby a formy. Ve čtvrté kapitole se pokouším nastínit možnosti rozvíjení jazykových dovedností v angličtině pomocí výukových prostředků veřejně dostupných na internetu. Mým záměrem není podat podrobný popis jazykových portálů ani jejich vzájemné srovnání, snažím se pouze nastínit zajímavé prostředky, které lze využít při výuce jako doplňující zdroje.

---

¹ BERTRAND, Yves. *Soudobé teorie vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, str. 89.

Hlavním cílem mé diplomové práce je praktický výzkum, který zjišťuje, zda klienti jazykových škol využívají internet jako podpůrný prostředek vedle své klasické výuky a zda využívání internetu závisí na demografických údajích klientů a na jejich motivaci ke studiu angličtiny. Ačkoliv je výzkum stěžejním cílem mé diplomové práce, kapitola o výzkumu je zařazena jako pátá, a tedy poslední.

1 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

1.1 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ VČERA A DNES

Znalost cizích jazyků patřila odjakživa k důležitým rysům vzdělanosti. V antickém Římě byla pěstována hlavně řečtina, středověká kultura se rozvíjela prostřednictvím latiny jako mezinárodního jazyka. Novověk univerzální postavení latiny oslabil a postupně ji nahradil živými národními jazyky, z nichž nejvýraznější byla na evropské půdě francouzština.² „V historii českého vzdělávacího systému vždy zaujímaly cizí jazyky významné místo v obsahu všeobecného a odborného vzdělávání. Až do poloviny 20. století měly dominantní postavení latina, řečtina a z živých jazyků němčina. Vedle francouzštiny se prosazovala i angličtina, ale velmi pozvolna... Po druhé světové válce se situace u nás a v Evropě dramaticky změnila. V Československu byl školským zákonem z roku 1948 zaveden jednotný vzdělávací systém, v němž se stala ruština povinným cizím jazykem na všech školách. Angličtina, němčina a francouzština měly být druhým povinným jazykem na úrovni vyššího středního vzdělávání. Velké počty žáků musely studovat hlavně ruštinu... Zásadní změna nastala po listopadu 1989, kdy se příslušnými školskými zákony velmi promptně odstranilo dominantní postavení ruštiny, a ve školách se zavedl pluralismus.“³ Po revoluci se otevřely hranice a díky tomu bylo umožněno svobodné cestování, navazování obchodních i osobních kontaktů v zahraničí. Předpokladem však byla znalost cizích jazyků. Se vstupem České republiky do Evropské unie roste tento požadavek ještě více, především v oblasti překonávání jazykových bariér a schopnosti efektivní komunikace. V dnešní době dochází k neustálé integraci Evropy a vzdělávání v cizích jazycích hraje v těchto integračních procesech jednu z rozhodujících rolí. Proto se v mnoha dokumentech Evropské unie vytyčují různé požadavky na rozšiřování a intenzitu výuky cizích jazyků ve školách všech úrovní. Evropská unie má mezi svými četnými postuláty také ten, že občané Evropy by měli mít znalost nejméně dvou jazyků (kromě jazyka své země), jimiž se mluví v jiných členských zemích.⁴ Aktuální se stávají některé strategie a plány Evropské unie – např. Akční plán evropské komise na podporu jazykového vzdělávání a lingvistické rozmanitosti z července 2003. Jazykové vzdělávání rovněž podporují další evropské programy jako Sokrates a Leonardo da Vinci. Znalost cizích jazyků je významným faktorem úspěchu při hledání zaměstnání a při cestování. Význam dostatečné jazykové vybavenosti není doménou pouze vysoce postavených zaměstnanců velkých společností, ale mnohem více se stává nutností i pro řadové pracovníky.

Obsah vzdělávání určují společenské potřeby, tj. požadavky, které společnost klade na život svých členů. Tyto požadavky jsou pracovní, rodinné, dále požadavky na společenský život, výchovu dětí, na využití volného času, na další vzdělávání atd. Dalším

² Srov. HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: Stát. ped. nakl., 1988, str. 11.

³ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, str. 254.

⁴ Srov. tamtéž, str. 260.

činitelem, který určuje obsah vzdělávání, je vývoj společenského poznání a rozvoj, možnosti a potřeby lidí.⁵ Již od 17. století vyvstával problém, které cizí jazyky mají být začleňovány do vzdělávání a co má být kritériem pro toto zařazování. J. A. Komenský přistupoval k této záležitosti zcela prakticky: „Jazykům se učíme jako nástroji, jímž možno vzdělání čerpat a sdělovat jiným. Proto se máme učit ne všem jazykům, což je nemožné, ani ne mnohým, což je neúčinné, nýbrž pouze potřebným. Potřebné jsou pro domácí život jazyk mateřský, pro styky se sousedy sousední jazyky, jako je pro Poláky zde jazyk německý. K četbě knih vědecky psaných je pro vzdělance potřebný jazyk latinský, pro filozofy a lékaře řecký a arabský, pro teology řecký a hebrejský.“⁶ Před rokem 1989 byla v Československu nabídka studia cizích jazyků poměrně omezená, dnes patří tato oblast mezi nejvyhledávanější. Zájemci si vybírají hlavně takové jazyky, které jsou použitelné v pracovní sféře. Mezi takové jazyky patří především angličtina, němčina, ruština, španělština a francouzština. Stále stoupá i poptávka po mezinárodně uznávaných certifikátech. Z toho vyplývá, že na rozvoj této sféry působí především vlivy společenské, politické, historické a ekonomické.⁷

1.2 HLAVNÍ CÍL CIZOJAZYČNÉ VÝUKY: KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE

V cizojazyčném vzdělávání rozlišujeme cíle jazykové, vzdělávací a výchovné. Primární je cíl jazykový, ostatní cíle jsou doprovodné. Vzdělávací cíl se týká osvojování poznatků o mimojazykových faktech – k tomuto cíli patří například znalost reálií, dále také poznatky o jazyce jako součásti kultury jiného národa. Výchovný cíl spočívá v rozvoji rysů osobnosti, charakteru, přesvědčení a morálně volných kvalit. Jazykový cíl je obvykle formulován v kategoriích řečových dovedností. Cílem jazykové výuky je získání komunikativní kompetence, tj. schopnosti řešit praktické situace. Za komunikativní cíl výuky považujeme rozvoj všech cílových řečových dovedností v souladu s požadovanou jazykovou kompetencí studenta. Komunikativní dovednosti, v nichž jazykový cíl spočívá, jsou průmětem dichotomie jednak „zvuková řeč – psaná řeč“, jednak produkce (výdej informace) – recepce (příjem informace)“. Tyto vztahy jsou zachyceny v následující tabulce.⁸ Tabulka nám ukazuje přehled základních jazykových dovedností:

---

⁵ Srov. VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a kolektiv. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, str. 144.

⁶ PRŮCHA, Jaroslav. *Moderní vzdělávací technologie*. Praha: VŠ JAK, 2003, str. 251.

⁷ Srov. ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 174.

⁸ Srov. CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006, str. 74 – 76.

Tab. 1: Přehled jazykových dovedností.

Reprodukce	Mluvení (mluvený projev)	Psaní (psaný projev)
Recepce	Poslouchání (poslech)	Čtení
	Zvuková řeč	Psaná řeč

Z komunikativních dovedností zdůrazním na prvním místě **poslech**. U poslechu jako cílové kategorie rozlišujeme⁹:

1. **Orientační poslech** - jde o poslech úvodní části mluveného projevu, při níž se studující rozhoduje, zda bude v poslechu pokračovat čímkoliv v závislosti na zájmu o dané téma
2. **Selektivní, výběrový poslech** - zaměřuje se jen na předem stanovené otázky.
3. **Kurzorický, letmý poslech** – zaměřuje se na hlavní informace, na to, co je v mluveném projevu podstatné.
4. **Totální, intenzivní, pozorný a detailní poslech**

Hranice mezi těmito druhy poslechů jsou splývavé a nejasné. Jednotlivé druhy poslechu se mohou rychle střídat. Poslech může být přímý (v přítomnosti mluvícího), nebo nepřímý, který má dvě podoby podle toho, zda jde o poslech právě probíhajícího mluveného projevu (telefonický rozhovor, poslech rozhlasu), nebo o poslech záznamu. Základem poslechu je technika poslechu a technika porozumění mluveného projevu. První směřuje k formám, výrazům, druhá k obsahům, významům. Hojný poslech autentického cizího jazyka je jedním z významných předpokladů úspěšného učení. K poslechu mohou sloužit nejrůznější zdroje – televizní pořady, seriály, hudba, poslechová cvičení. Poslech přiměřeně složitěho textu může do určité míry suplovat pobyt v cizojazyčném prostředí a zároveň rozvíjet cit v cizím jazyce. Walkman, MP3 nebo MP4 mohou být velmi šikovnými a užitečnými prostředky pro domácí učení.¹⁰

Druhou řečovou dovedností je **mluvení**, které bývá často ztotožňováno s komunikativní kompetencí. Mluvení jako cílová kategorie je pro studujícího důležité v obou hlavních podobách (monolog a dialog). Mluvení je prostředkem rozvoje ostatních komunikativních dovedností, je spjata nejen s poslechem, nýbrž i s psaním a čtením. Je základním prostředkem internalizace učiva.¹¹

Podobně jako u poslechu je důležité velmi hojné hlasité čtení. Možnost výběru textů samotným studujícím zároveň posiluje učební motivaci. **Čtením** je myšleno tiché (hlasité čtení funguje pouze jako prostředek jazykového výcviku). Čtení bývá často označováno za nejužitečnější, nejpotřebnější a nejvyžadovanější cílovou dovednost. Podobně jako rozlišujeme druhy poslechu, dělíme i druhy čtení. Navíc rozlišujeme ještě

⁹ Srov. CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006, str. 76 – 80.

¹⁰ Srov. Tamtéž, str. 76 – 80.

¹¹ Srov. Tamtéž, str. 76 – 80.

tzv. čtení rychlé (diagonální), které je krajní podobou čtení kurzorického. Čtení má přímý vztah k psaní a nepřímý k poslechu a mluvení.

Jako poslední komunikativní dovednost bývá uváděno **psaní**, které je protějškem ke čtení a mluvení. Psaní nabývá těchto podob:

1. **Reprodukce** – různé formy záznamů, jako je opisování, pořizování výtahů)
2. **Produkce** – různé druhy především soukromé korespondence)

Vedle komunikativních dovedností fungují v jazykovém cíli dovednosti pomocné, jako např. manipulace se slovníky při čtení a s ní spojený odhad smyslu textu. Někdy bývá řazeno i překládání a tlumočení. Mezi kombinované dovednosti řadíme diktát a hlasité čtení.¹² „Vedle komunikativních dovedností fungují v jazykovém cíli dovednosti pomocné, jako např. manipulace se slovníky při čtení a s ní spojený odhad smyslu textu. Někdy bývá řazeno i překládání a tlumočení. Mezi kombinované dovednosti řadíme diktát a hlasité čtení.“¹³ Komunikativní přístup se od dřívějších přístupů liší tím, že zatímco dřívější metody kladly silný důraz na *přesnost* (accuracy) vyjadřování, komunikativní metodologie usiluje o vyvážené rozvíjení jak *přesnosti* (accuracy), tak i *plynulosti* (fluency) vyjadřování. Prosazuje se nový typ práce s chybou, kdy je chyba uznána jako stádium na cestě k osvojení si cizího jazyka.¹⁴

1.3 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC PRO JAZYKY

Zdá se, že v praxi existuje obecná shoda, pokud jde o počet a povahu jazykových znalostních úrovní, které odpovídají uspořádání procesu učení a oficiálnímu uznání výsledků. Evropský referenční rámec rozlišuje šest úrovní. Při pohledu na těchto šest úrovní je zřejmé, že klasické rozdělení na začátečníky, středně pokročilé a pokročilé je ve všech třech případech rozčleněno na nižší a vyšší úroveň. Schéma je rozděleno na tři široké úrovně A, B a C. Každá úroveň je podrobně popsána v dokumentu Evropský referenční rámec.¹⁵

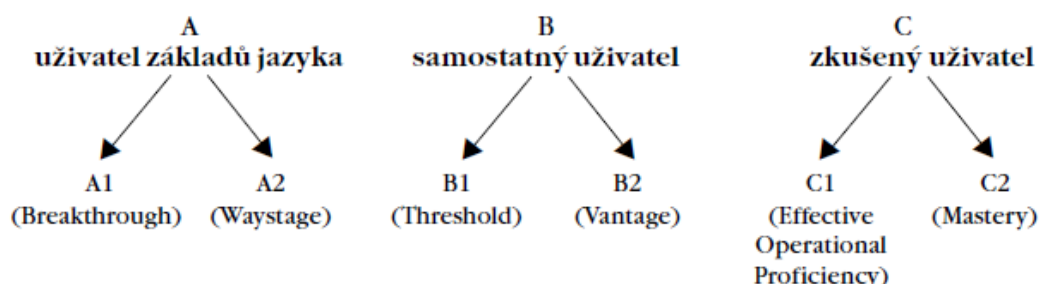
¹² Srov. CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006, str. 76 – 80.

¹³ *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme* [online], [cit. 2010-03-23], str. 14 (kap. 2). Dostupné z WWW: <www.msmt.cz/uploads/soubory/mezinarodni_vztahy/evropskyreferencniramec.zip>.

¹⁴ srov. HANUŠOVÁ, Světlana. *Metody cizojazyčné výuky* [online], poslední revize 30.3.2009 [cit. 2009-03-30] Dostupné z: <<http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>>.

¹⁵ Srov. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme* [online], [cit. 2010-03-23], str. 23 (kap. 3). Dostupné z WWW: <www.msmt.cz/uploads/soubory/mezinarodni_vztahy/evropskyreferencniramec.zip>.

Obr. 1: Schéma rozdělení jazykových znalostní úrovní.

1.4 JAZYKOVÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

Jazykové vzdělávání v českém školství má dlouholetou tradici. Díky tomu má k dispozici velmi kvalitně zpracované metodické postupy, které jsou stále modernizovány a harmonizovány v souladu s doporučeními, dokumenty a projekty v oblasti jazykové politiky Rady Evropy a Evropské komise. Realizace aktivit uvedených v Národním plánu výuky cizích jazyků vytváří prostor pro co nejširší uplatnění těchto metod a podkladů jazykové politiky odvíjející se z Akčního plánu na podporu jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti na léta 2004–2006 do školské praxe. Na prvním místě mezi ně patří Společný evropský referenční rámec pro jazyky a Evropská jazyková portfolia. Česká republika byla mezi prvními evropskými zeměmi, které začaly uplatňovat principy Společného evropského referenčního rámce pro jazyky v oblasti výuky a hodnocení jazyků ve všech relevantních dokumentech.¹⁶

I přes tyto snahy dnes v České republice zatím přetrvává výrazný jazykový deficit. „Základní komunikativní kompetence průměrného Čecha je dnes zhruba poloviční ve srovnání s průměrným Západoevropanem.“ Například angličtinu jako nejrozšířenější světový jazyk ovládá v České republice asi 24 % obyvatel. Průměr Evropské unie je 38 %. Výrazné jsou i mezigenerační rozdíly. Zatímco mladší část populace se zaměřuje na zvládnutí anglického jazyka, mezi staršími občany je rozšířená spíše znalost němčiny a ruštiny.¹⁷

¹⁶ srov. HLAVIČKOVÁ, Vlasta. *Národní plán výuky cizích jazyků*. Cizí jazyky. 2005/2006, roč. 49, č. 1, s. 3-7.

¹⁷ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 174.

2 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

2.1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH JAKO SOUČÁST CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Časy, kdy se lidé v mládí vyučili určitému řemeslu či vystudovali příslušnou školu a pak celý život pracovali a vystačili si s dosaženými znalostmi v oboru, jsou již zřejmě v nenávratnu. V dnešním dynamickém světě vznikají stále nové požadavky na vzdělání. Lidé jsou nuceni obměňovat svou specializaci, neustále si zvyšovat kvalifikaci, důraz je kladen na tzv. **celoživotní vzdělávání**. Ideu celoživotního vzdělávání můžeme vystopovat už u Jana Ámose Komenského. Výchova a vzdělávání jsou procesy, které probíhají v průběhu celého lidského života. Počínaje šedesátými léty 20. století se požadavek celoživotního vzdělávání objevuje v dokumentech mezinárodních organizací. Jediněc v některém směru často nepostačuje nárokům, které na něho klade jeho profese, zaměstnavatel, prostředí, rodina a veřejná činnost. Proměnlivé podmínky života v dospělém věku činí ze vzdělávání nástroj, který umožňuje člověku získat postup v zaměstnání, větší prestiž, vyšší výkonnost, možnost vyjádřit svou osobnost, řešit problémy a konflikty apod.¹⁸ „Vzdělávání dospělých je podle současných potřeb chápáno jako celoživotní proces, ve kterém se člověk neustále přizpůsobuje změnám ekonomického, kulturního, společenského a politického života. Procesy akulturace, socializace a resocializace i proces personalizace se stávají procesy neustálými, celoživotními a permanentními. Proto vzdělávání dospělých je pouze subsystemem celoživotního učení.“¹⁹

Vzdělávání dospělých zahrnuje kategorie jako např. další studium na škole, další profesní vzdělávání, občanské a zájmové vzdělávání. Vzdělávání dospělých se uskutečňuje jako náhradní školní vzdělávání, dává dospělým osobám příležitost získat určitý stupeň vzdělání, kterého se běžně nabývá v mládí. Takový druh vzdělávání se často označuje jako „druhá vzdělávací cesta“ nebo „vzdělávání druhé šance“. Další profesní vzdělávání zahrnuje kvalifikační vzdělávání, periodická školení a rekvalifikační vzdělávání. Jeho posláním je rozvíjení postojů, znalostí a schopností vyžadovaných pro výkon určitého povolání. Občanské vzdělávání je zaměřené na formování vědomí práv a povinností osob v jejich rolích občanských, politických, společenských i rodinných, a způsobů, jak tyto role zodpovědně a účinně naplňovat.²⁰

---

¹⁸ Srov. MUŽÍK, Jaroslav. *Androdidaktika*. 2. vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004, str. 25.

¹⁹ PALÁN, Zdeněk. *Základy andragogiky* [CD-ROM]. Praha: Vysoká škola Jana Ámose Komenského, 2002.[cit. 2006-04-07], str. 21.

²⁰ Srov. tamtéž, str. 22.

Obr. 2: Vymezení zájmového vzdělávání (Mužík, strana 22)

Zájmovému vzdělávání se věnují jedinci, kteří již ukončili vzdělávací dráhu ve formálním školském systému a svou další vzdělávací činnost vyvíjejí ve svém volném čase, často formou sebevzdělávání. Podle Šeráka lze zájmové vzdělávání vymezit „jako souhrn krátkodobých i dlouhodobých forem, které umožňují edukační, tvůrčí i organizační volnočasové aktivity účastníků, směřující k saturaci jejich zájmu.“²¹ Zájmové vzdělávání nabízí lidem alternativní nabídku aktivního a společensky užitečného vyplnění volného času. Zahrnuje širokou oblast organizované a individuální edukace podle osobních zájmů a potřeb. Saturace těchto zájmů může probíhat následujícími způsoby²²:

- Sebevzděláváním, sebeřízeným učením za podpory relevantních informačních zdrojů (odborná literatura, internet apod.)
- Ve formální nebo neformální organizace, specializující se na vzdělávání v dané oblasti zájmu
- V rámci nebo za pomoci formální či neformální organizace, která se na poskytování nabídky zájmového vzdělávání přímo nespécializuje, přesto svou činností vytváří edukačně podnětné prostředí, umožňující jedinci saturaci jeho edukačních zájmů
- Kombinací výše uvedených přístupů

Bílá kniha prezentuje zájmové vzdělávání jako: „...souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, ale i jednorázových činností a aktivit, směřujících k účelnému a efektivnímu naplnění volného času a umožňující získat vědomosti a dovednosti mimo organizovanou výuku.“²³ Různé definice a různí autoři vymezují zájmové vzdělávání odlišně. Šerák do zájmového vzdělávání řadí jak neorganizované, tak organizované vzdělávání, čímž se liší v definici oproti Bílé knize. Podle Šeráka zahrnuje zájmové vzdělávání takové oblasti vědění, jako je kulturní a estetická výchova, pohybová a sportovní výchova, cestování a turistika, zdravotní

²¹ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009, str. 50.

²² Tamtéž, str. 51.

²³ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání* [online]. 1. Praha: Tauris, 2001 [cit. 2010-03-23]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>, str. 54.

výchova, environmentální výchova, vědecko-technické vzdělávání, jazykové vzdělávání, náboženská a duchovní výchova.

Michal Šerák uvádí jako charakteristický rys pro zájmové vzdělávání především dobrovolnost a neformálnost, dále pak zájem, volný čas, svobodu výběru, místní příslušnost, uspokojení potřeb, pestrost obsahu, neutilitárnost, otevřenost a aktivitu. Účastník má možnost zvolit si cíle, metody i dobu edukace podle vlastních preferencí. Prakticky neexistuje jakákoliv povinnost prokazovat absolvování konkrétních kurzů či přednášek, úspěch a neúspěch se nijak neměří. Formalizované výstupy v podobě osvědčení nebo certifikátů slouží k vlastní motivaci a posílení osobní prestiže. Typická je svoboda výběru. Konkrétní zaměření a účast na zájmovém vzdělávání mohou být podníceny různými motivy. Na účast na zájmovém vzdělávání má největší podíl silná vnitřní motivace účastníků. Neutilitárnost jazykového vzdělávání znamená, že určitá činnost přestává být pro člověka existenční nutností. Hlavním účelem je činnost sama. Důležitým aspektem je vlastní aktivita.²⁴ Jak uvádí Bílá kniha, „...zájmové vzdělávání... slouží zpravidla především rozvoji zálib nebo osobně motivovaných znalostí, zároveň však jsou jeho výsledky využitelné i v profesní kariéře jednotlivce a přispívají ke zvyšování úrovně vzdělanosti ve státě.“²⁵ Výstupem zájmového vzdělávání může být i získání formální kvalifikace. Typickým příkladem je jazykové vzdělávání, kurzy výpočetní techniky nebo řidičské kurzy. Dovednosti, vědomosti a hodnoty získané při zájmovém vzdělávání lze využít v pracovním procesu. Zájmového vzdělávání se užívá často v podnikovém vzdělávání při motivaci a rozvoji zaměstnanců. Součástí politiky odměňování různých firem bývá právě nabídka jazykových kurzů.²⁶ V konceptech větších podniků se objevuje myšlenka, že jakákoliv kultivace osobnosti zároveň zkvalitňuje i lidské zdroje. V rámci komplexního rozvoje zaměstnanců zaměstnavatelé často nabízejí účast na nejrůznějších volnočasových a edukačních aktivitách. Pro zaměstnavatele znamená tato nabídka velkou výhodu, jelikož podporuje vazby mezi podnikem a zaměstnanci. Aktivity zájmového vzdělávání dovolují odreagovat se od pracovních stereotypů a posilují subjektivní pocit spokojenosti a kvality života.

Jazykové vzdělávání řadíme do zájmového vzdělávání, ačkoliv nemusí splňovat všechny jeho charakteristiky. Narážíme zde na problém týkající se dobrovolnosti samotného vzdělávání. Jazykové vzdělávání je často nedobrovolné, nesvobodně zvolené a utilitární. K tomu dochází proto, že řada zaměstnavatelů nutí své zaměstnance vyučovat se cizím jazykům. Jedná se především o ty pracovní pozice, v nichž je nutné, aby pracovník daný jazyk ovládal k výkonu své pracovní činnosti. Setkala jsem se s případem, kdy do jazykové školy přišel klient s požadavkem na intenzivní výuku němčiny svých zaměstnanců. Zaměstnanci byli řidiči kamionů, kteří se měli během krátké doby a velmi intenzivní výuky naučit alespoň základnímu ovládnutí německého jazyka. Znalost němčiny byla nutná k výkonu jejich práce, neboť se řidiči vozící náklad do Německa potřebovali alespoň základně dorozumět s tamními kolegy. Jejich nadřazený

²⁴ Srov. ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009, str. 52 – 54.

²⁵ Tamtéž, str. 23.

²⁶ Tamtéž, str. 52.

pracovník byl v obtížné situaci, jelikož německý zákazník pohrozil ukončením smlouvy, pokud se řidiči nenaučí jazyk. Vedoucí pracovník tak rozhodl, že se řidiči musí naučit jazyk a účastnit se měsíční intenzivní výuky. Pokud by tak neučinili, hrozila by jim ztráta zaměstnání. Zaměstnanci dopravní společnosti ale vůbec nadšení nebyli, do výuky chodili pozdě a často se dohadovali s lektory. Jejich motivace k zvládnutí jazyka byla daná výhružkou opuštění místa. Můžeme se jen dohadovat, jak moc byla výuka efektivní. Vystává zde otázka samotné motivace účastníků, které se budu věnovat v následující kapitole.

2.2 MOTIVACE KE VZDĚLÁVÁNÍ

Motivaci definujeme jako souhrn vnitřních i vnějších faktorů, které 1. vzbuzují, aktivizují, dodávají energii lidskému jednání a prožívání, 2. zaměřují toto jednání a prožívání určitým směrem, 3. řídí jeho průběh, způsob dosahování výsledků, 4. ovlivňují též způsob reagování jedince na jeho jednání a prožívání, jeho vztahy k ostatním lidem a ke světu.²⁷ Pojem motivace vyjadřuje skutečnost, že v lidské psychice působí specifické vnitřní hybné síly – motivy. Tyto motivy orientují činnost člověka určitým směrem, aktivizují ho a aktivitu udržují. Navenek se působení těchto sil projevuje v podobě motivovaného jednání. Motivace působí současně ve třech dimenzích²⁸:

- **Dimenze směru** – motivace člověka zaměřuje určitým směrem, orientuje a také odvrací od jiných možných směrů. V rovině prožívání to lze vyjádřit obraty „chci to a to“, „rád bych to a to“, „toužím po tom a tom“, „nechci se zabývat tím a tím“, ale „zajímá mě to a ono“
- **Dimenze intenzity** – činnost člověka v daném směru závisí na síle – intenzitě jeho motivace. Jedinec vynakládá více či méně energie v úsilí dosáhnout svého cíle. V rovině prožívání je možné tuto skutečnost přiblížit výrazy jako „docela bych chtěl“, „chci“, „velmi toužím“ apod.
- **Dimenze stálosti** – třetí charakteristika motivace se projevuje mírou schopnosti jedince překonávat nejrůznější překážky, které se mohou objevovat při uskutečňování motivované činnosti. Překážkami ve studiu může být péče o rodinu, nedostatek volného času, nedostatečná studijní opora apod.

Výkon jedince je motivován faktory vnitřními (potřebami) a faktory vnějšími (incentivami). Vnitřní motivace je závislá na tom, zda vzdělávací činnost a její výsledky jsou pro studujícího smysluplné a potřebné. K větší motivaci přispívá, pokud se jedinec může podílet na výběru cílů, metod i hodnocení výsledků. Vnější motivace je spojena se získáním určité odměny za výsledek činnosti (též vyhnutí se trestu – např. neudržení

---

²⁷ Srov. PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003, str. 103.

²⁸ Srov. BEDRNOVÁ, Eva, NOVÝ, Ivan. *Psychologie a sociologie řízení*. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 2004, str. 362.

pracovní pozice).²⁹ K základním zdrojům motivace patří potřeby, zájmy a hodnoty. Potřebu lze charakterizovat jako projev určitého nedostatku něčeho nutného a žádoucího. V psychologii je potřeba chápána jako „člověkem prožívaný, ne vždy zcela uvědomovaný nedostatek něčeho, pro daného jedince subjektivně významného.“³⁰ Psychologie zdůrazňuje subjektivitu prožitku nedostatku, který jedince podněcuje k odstranění vzniklého napětí. Potřeby mají motivační funkci.³¹ Vzdělávací potřeby vznikají jako hypotetický stav (uvědomovaný nebo neuvědomovaný), kdy jedinci chybí znalosti nebo dovednosti, které mají význam pro jeho další existenci, zachování psychických (i fyzických) nebo společenských funkcí. Tyto potřeby jsou významné především v dalším profesním vzdělávání.

Vzdělávací potřeby můžeme definovat jako potřeby sociální (získané v průběhu života). Vznikají z tendence jednotlivce dosáhnout rovnováhy mezi svými možnostmi a možným sociálním a pracovním uplatněním. Vzdělávací potřeby jednotlivce korelují se vzdělávacími potřebami společnosti. Z výzkumů vyplývá úzká korelace mezi dosaženou úrovní vzdělání a přípravy na povolání a potřebami dalšího vzdělávání. Při nedokonalém prvotním vzdělání vzdělávací potřeby nevznikají, proto je ve vzdělávání dospělých potřebné vzdělávací potřeby u některých sociálních skupin nejdříve vyvolat.³²

Obr. 3: Znárodnění vztahu nedostatku, potřeb, motivace (Bedrnová).

K rozhodnutí pro vzdělávání můžou přispívat následující potřeby (upraveno podle Šeráka)³³:

- **Potřeba kompetence** – snaha umět něco, něčemu rozumět, být někým, kdo umí
- **Potřeba odstraňovat vlastní nedostatky** – mezery ve znalostech vnímáme jako slabinu, která vyplynula v nějaké situaci v praxi
- **Potřeba úspěšného výkonu**

²⁹ Srov. EGER, Ludvík. *Technologie vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2005, str. 59.

³⁰ BEDRNOVÁ, Eva, NOVÝ, Ivan. *Psychologie a sociologie řízení*. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 2004, str. 366.

³¹ Srov. ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 48.

³² Srov. *Andragogický slovník* [online]. AIVD ČR, 2010 [cit. 2010-02-07]. Inovační centrum dalšího profesního vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.andromedia.cz/andra.php?id=656>>.

³³ Srov. KALHOUS, Zdeněk, OBST, Otto. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, str. 196.

- **potřeba vyhnoutí se neúspěchu** – způsob obrany vlastního Já, je-li ohroženo. Potřebu jazykového vzdělávání může vyvolávat zaměstnavatel, který požaduje po svých zaměstnancích určité jazykové znalosti. Na zaměstnance může být vyvíjen nátlak pod výhrůžkou ztráty své pracovní pozice.
- **Potřeba rozvoje** – vnímáme tempo rozvoje společnosti a vědy, vše se zdokonaluje a my chceme totéž
- **Potřeba sebeuplatnění** – chceme uplatnit své poznatky, schopnosti a dovednost, s jejich množstvím se rozšiřuje i možnost uplatnění
- **Potřeba aspirace a ctížádosti** – vrozená vlastnost, touha vyniknout, být lepší nebo obstát
- **Potřeba smysluplné náplně** - aktivita z důvodu nudy, pocitu osamění, nepotřebnost

Dalším zdrojem motivace ke vzdělávání jsou zájmy. „Zájem je druh motivační síly související s celkovým zaměřením osobnosti na hodnotově zvýrazněné objekty, s relativně trvalou snahou zabývat se předměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce citové nebo poznávací.“³⁴ „Zájmů existuje tolik, kolik je činností, které mohou člověk těšit.“³⁵

---

³⁴ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 49.

³⁵ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. 2. vyd. Praha: Orbis, 1975, str. 56.

2.3 ANDRAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Zatímco vzdělávání u dětí a mládeže je chápána jako příprava na život, pro dospělé jedince je vzdělávání doprovodný jev života. Cílem vzdělávání dospělých je pomoc při řešení profesních a životních problémů, vzdělávání slouží také k vlastnímu rozvoji osobnosti. Výuka mládeže probíhá prezenční formou, zatímco dospělí mají specifické podmínky pro studium a stávají se z nich distanční studenti. Kamil Kopecký shrnuje základní rozdíly mezi prezenčním studentem a distančním v přehledné tabulce³⁶:

Tab. 2: Některé rozdíly mezi studujícími v prezenční a distanční formě studia (Kopecký, str. 55).

Prezenční student	Distanční student
Dospívá, není ještě vyzrálý, integruje si svůj osobnostní systém, učí se být samostatným.	Je dospělý, má integrovaný osobnostní systém, je samostatný.
Nemá zaměstnání. Nemá rodinu.	Má zaměstnání. Má rodinu.
Studuje s určitým cílem.	Studuje s určitým cílem.
Je zvyklý pravidelně se učit, je k tomu nucen danou vzdělávací institucí (ZŠ, SŠ, VŠ).	Není zvyklý pravidelně se učit.
Má dostatek volného času.	Má nedostatek volného času.
Nemá závazky, které by bránily jeho studiu.	Má závazky, které mohou bránit jeho studiu.
Obvykle je informačně gramotný, ovládá práci s ICT, výpočetní technikou, Internetem.	Často není dostatečně informačně gramotný, často neovládá práci s PC.

Účastníci vzdělávání dospělých mají stejné nebo velmi podobné předpoklady jako jiné věkové kategorie lidí. Je pověrou, že schopnost vzdělávat se s věkem mizí. Dospělý člověk je vzdělávatelný, jak dokazují psychologické výzkumy i pozitivní zkušenosti z praxe. Psychologické rozbory ukazují, že vzdělávání dospělých je závislé zvláště na individuálních vlastnostech a schopnostech, duševním a tělesném zdraví, na úrovni motivace ke studiu, na zájmech a potřebách, na společensky působících činitelích

³⁶ Srov. KOPECKÝ, Kamil. *E-learning nejen pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006, str. 55.

(rodina, kolegové a jejich postoje).³⁷ Podle výzkumů se vzdělavatelnost může s věkem modifikovat a strukturně měnit, nikoliv však ztrácet. Vzdělávání dospělých je specifické oproti vzdělávání dětí a mládeže. **Tato specifická dospělého člověka je dána těmito skutečnostmi³⁸:**

- Dospělý přistupuje k novým poznatkům **kriticky**. Dospělý posluchač má tendenci poměřovat vše s vlastními zkušenostmi. Je nedůvěřivý k poznatkům, které do jeho schémat poznání nezapadají.
- U dospělých existuje zvýšená potřeba uplatnit při studiu získané životní a pracovní **zkušenosti**.
- U dospělých najdeme ve větší míře než u mládeže **dobrovolný** a aktivní přístup ke vzdělávání.
- Dominuje zvýšený význam samostatného myšlení a jednání.
- Dospělý disponují vyšší úrovní **pozornosti**, ale zároveň s věkem narůstají významné rozdíly v této schopnosti, významné rozdíly existují v pružnosti myšlení (v závislosti na celkové úrovni vzdělanosti a intelektu).
- Dospělý kladou větší důraz na **praktické myšlení**, které se rozvíjí od 25 let a kulminuje kolem 35 až 40 let věku. Dospělí hledají vždy účel, cíl, smysl i materiální efekt vzdělávání. Vyžadují spojení vzdělávání s vlastními potřebami.
- Dospělý disponuje větším rozvojem **logického myšlení**.
- „Modifikuje se schopnost učit se především v tom, že paměťová schopnost se transformuje z mechanické na logickou.“³⁹ U dospělého začíná více převládat **krátkodobá paměť** nad pamětí dlouhodobou. Postupně se snižuje rozvoj paměťových schopností. Dochází k němu od 36 – 40 let, samozřejmě s individuálními rozdíly v souvislosti s trénovaností každého jedince. Paměťově narůstá schopnost zapamatování abstraktních pojmů a obrazů.
- „S přibývajícím věkem se částečně snižují sensorické a tělesné funkce. Klesá rychlost vnímání, snižuje se rychlost úkonů, stoupá reakční doba, zvyšuje se unavitelnost organismus.“⁴⁰ Rychlost je postupně nahrazována jistotou a přesností. Nastupují rozdíly v odolnosti a stabilitě **vnímání**. Největší stabilita a odolnost vůči rušivým vlivům je mezi 27 až 33 rokem, pak postupně klesá.
- Dospělý člověk, který se znovu stává objektem výuky, má mnohem složitější okolnosti studia. Musí přizpůsobit soukromý život a režim volného času studijním povinnostem. Narůstají **vnější tlaky** a okolnosti, které umocňují problémy (pracovní, rodinné či jiné obtíže bránící ve studiu).
- S věkem **klesá lehkost učení**, kapacita (množství zpracovatelných informací), trvanlivost (míra udržení informací v dlouhodobé paměti). Obecně lze říci, že

³⁷ Srov. EAMOS [online]. 2010 [cit. 2010-02-25]. EAMOS.cz. Dostupné z WWW: <www.eamos.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_40129/02.pdf>.

³⁸ Srov. BARTÁK, Jan. *Základní kniha lektora/trenéra*. 1. Praha: Votobia, 2003, str. 18.

³⁹ *Andragogický slovník* [online]. AIVD ČR, 2010 [cit. 2010-01-18]. Inovační centrum dalšího profesního vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.andromedia.cz/andra.php?id=656>>.

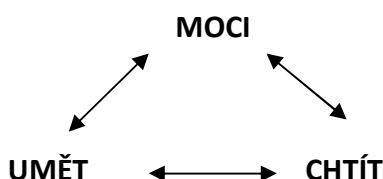
⁴⁰ Srov. MUŽÍK, Jaroslav. *Androdidaktika*. 2. vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004, str. 28.

vzdělávající se jedinci ve věku mezi 40 až 50 lety potřebují o 10-15 % více času nežli dvacetiletí.⁴¹

- Může a nemusí klesat **motivace**, narůstá intenzita učení, která je daná odpovědností. Ochota studovat je stimulovaná životními rolemi, vyššími sociálními potřebami (prestiž, uznání, sebeuspokojení, seberealizace).

Schopnost učit se je u dospělého ovlivňována především jeho vůlí, uvědomělostí a intelektem, proto platí tvrzení „*Nulla aetas ad discendum sera*“ – na učení není nikdo starý.⁴² Jak uvádí dokument Společný evropský referenční rámec pro jazyky, „schopnost učit se může být rovněž pojata jako „umět objevovat jinakost, nebo pro to mít přirozené předpoklady“, ať jinakost znamená jiný jazyk, jinou kulturu, jiné lidi nebo nové oblasti vědomostí.“⁴³ Thorndike prokázal na základě laboratorních experimentů schopnost jedince učit se i ve vysokém věku a dosahovat přitom kvalitních výsledků. Skutečně efektivní učení předpokládá splnění třech podmínek⁴⁴:

- Jedinec musí mít **možnost se učit**. Naplnění tohoto požadavku je determinováno jak sociálními (rodinná a pracovní situace, dostatek volného času), tak fyzickými (zdravotní stav, duševní výkonnost, inteligence) aspekty života jedince.
- Jedinec se musí **chtít učit**. Významná je silná vnitřní motivace. Zde platí pravidlo, že pokud se jedinec učit nechce, nic se nenaučí.
- Důležité je také **umění učit se**.

Sebeřízené učení

Ukázali jsme si, že vzdělávání dospělých je odlišné od vzdělávání jedinců mladšího věku jak z hlediska sociálního, psychologického tak i biologického. U samostatného studenta je nutné vyzdvihnout význam **sebeřízeného učení**, neboť se jedná převážně o sebevzdělávání a sebevýchovu. Podle Šeráka je „sebevzdělávání podstatou a hlavní ideou zájmového vzdělávání. Můžeme ho chápat jako záměrnou a cílevědomou činnost individua, podmíněnou vynaložením vlastního úsilí, jejímž cílem je rozvoj a formování

⁴¹ Srov. FISCHEROVÁ - KATZEROVÁ, Vladka. *Celoživotní vzdělávání občanů* [online]. Česká Lípa: Akademie J. A. Komenského, 2006 [cit. 2009-12-21]. ÚVOD DO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH. Dostupné z WWW: <www.volny.cz/ajak-cl/file/Uvod_do_vzdelavani_dospelych.pdf>.

⁴² Srov. *Andragogický slovník* [online]. AIVD ČR, 2010 [cit. 2010-03-25]. Inovační centrum dalšího profesního vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.andromedia.cz/andra.php?id=656>>.

⁴³ *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme* [online]. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001 [cit. 2010-03-23], str. 12. Dostupné z WWW:

<www.msmt.cz/uploads/soubory/mezinarodni_vztahy/evropskyreferencniramec.zip>.

⁴⁴ Srov. ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 62.

osobnosti, schopností, zkušeností a vědomostí. V tomto procesu jedinec přebírá iniciativu – diagnostikuje své učební potřeby, formuluje učební cíle, identifikuje lidské a materiální zdroje potřebné pro učení, volí a realizuje odpovídající učební strategie a hodnotí své učební výsledky.⁴⁵ Teoretické zpracování problematiky sebeřízeného učení je spjata především se jménem amerického andragogika Malcoma Knowlese.

Jako negativa sebeřízeného učení uvádí Milan Beneš bezcílnost, časovou náročnost a náchylnost ke ztroskotání. To vše má za následek oslabení sebevědomí, neboť udržení motivace vyžaduje velkou vůli. Zvládnání učení vyžaduje kompetence, které se dají jen těžko zprostředkovat. Učící si musí umět zjišťovat vlastní vzdělávací potřeby a cíle, plánovat, připravovat, realizovat a vyhodnocovat procesy vlastního učení. Dále musí rozhodnout, co se chce učit sám a co organizovaně, musí udržet koncentraci a motivaci. To obsahuje i znalost různých strategií učení. Sebeučení zvyšuje nároky jak na osobnostní vlastnosti, tak i na autodidaktické schopnosti.⁴⁶

Na závěr této kapitoly uvedu některá doporučení pro studující. Všetulová představuje požadavky, které by měl studující dodržovat, aby jeho studium bylo úspěšné⁴⁷:

- pečlivě si rozvrhnout studium (pracovní režim přizpůsobit svému věku)
- učit se vytrvale a s chutí
- postupovat od jednoduchého ke složitějšímu
- v době, kdy jsme nejvíce duševně svěží se učit nejvíce náročnou látku
- plánovat si přestávky a dostatečný odpočinek
- vytvořit si příjemné studijní prostředí
- dělat si poznámky a opakovat

---

⁴⁵ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, str. 78.

⁴⁶ Srov. BENEŠ, Milan. *Andragogika: teoretické základy*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, str. 56.

⁴⁷ VŠETULOVÁ, Monika. *Klíčové role v distančním vzdělávání*. 1.vyd. Olomouc: Centrum distančního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci, 2005, str. 37.

3 INTERNET A E-LEARNING

Dnešní svět je plný počítačů, notebooků, PDA zařízení a mobilních telefonů, které nabízejí neuvěřitelné prostředky pro studium. Všechna tato zařízení jsou schopna zobrazovat nejen text, animace, ale i zvuk a video. Fenoménem jdoucím ruku v ruce s množstvím počítačů je celosvětová síť internet. Internet dělá z osamocených počítačů prostředek komunikace, poznání i zábavy. To dává předpoklad k novému využití počítače jako prostředku usnadňujícího cestu ke vzdělávání. Vznik internetu je datován do roku 1993, kdy Švýcar Tim Berners Lee vymyslel pro atomové fyziky ve švýcarském Bernu nový způsob výměny informací. Tento nový způsob, známý pod zkratkou WWW (*World Wide Web*), byl startem závodu za zábavou a informacemi na internetu.⁴⁸ Internet byl tedy původně vytvořen a určen pro výměnu informací. Jak se postupně užívání internetu stávalo záležitostí široké veřejnosti, přibývaly další funkce jako zábavná, komerční nebo funkce pro poskytování dálkově provozovaných služeb⁴⁹. Spojením slov vzdělávání a internet se dostáváme k velmi hojně využívanému termínu e-learning. V následující kapitole vysvětlím, co tento pojem obnáší.

3.1 DEFINICE E-LEARNINGU

Chceme-li hovořit o e-learningu, musíme znát obsah tohoto pojmu. Může se zdát, že to, co je e-learning, je v dnešní době naprosto jasné, ale opak je pravdou. Existuje mnoho pojetí e-learningu, které jsou dány různými přístupy ke vzdělávání podporovanými informačními technologiemi. Nyní se pokusím ukázat na různé definice e-learningu. Kamil Kopecký rozlišuje e-learning v širším a užším slova smyslu:

- „**V širším slova smyslu** je e-learning definován jako aplikace nových multimediálních technologií a internetu do vzdělávání za účelem zvýšení jeho kvality posílením přístupu ke zdrojům, službám, k výměně informací a ke spolupráci. Tato definice chápe e-learning jako jakékoli využívání informačních technologií multimediálního charakteru ke zlepšení kvality a efektivity vzdělávání.“⁵⁰ Termín e-learning pokrývá široký soubor aplikací a procesů, jako například CBT (vzdělávání podporované počítači) i WBT (vzdělávání podporované webovými technologiemi). E-learning je definován jako dodávka obsahu pomocí jakýchkoliv elektronických médií, internetu, intranetu, satelitního vysílání, audio a videokazet či CD nebo DVD ROMů. S tímto pojetím koresponduje americký pohled na problematiku vymezení e-learningu. Můžeme ho také označit jako Technology-based Learning.⁵¹

⁴⁸ Srov. BARTOŠEK, Miroslav. *Krátce z historie Internetu*. Zpravodaj ÚVT MU [online]. 1995, roč. 5, č. 3 [cit. 2008-02-04], Dostupný z WWW: <www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/22.html>.

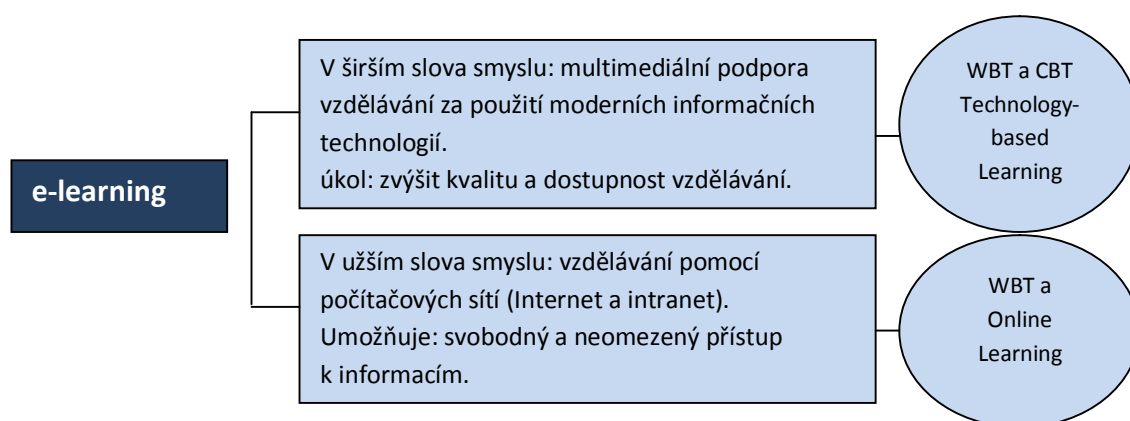
⁴⁹ Srov. MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003, str. 164.

⁵⁰ KOPECKÝ, Kamil. *E-learning nejen pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006, str. 6.

⁵¹ Srov. BAREŠOVÁ, Andrea. *E-Learning ve vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: VOX, 2003, str. 26.

- „V užším slova smyslu je e-learning chápán zejména jako vzdělávání, které je podporované moderními technologiemi, a které je realizováno prostřednictvím počítačových sítí – intranetu a zejména internetu.“ V americkém pojetí se vzdělávání po Internetu označuje jako Online Learning neboli Web-based Learning.⁵² Myslím, že většina lidí chápe e-learning v tomto pojetí, tedy vzdělávání po internetu. I já v této práci budu vycházet z užší definice e-learningu. Tedy se zaměřím na možnosti internetu ve vzdělávání.

Obr. 4: E-learning v širším a užším slova smyslu.

3.2 RŮZNÉ PODOBY E-LEARNINGU

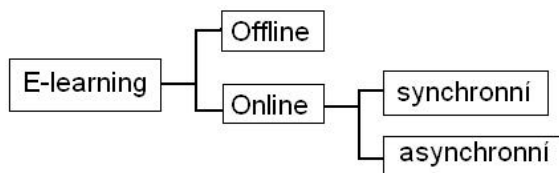
Aby to nebylo tak jednoduché, rozlišíme e-learning v rámci jeho forem. Kritériem je připojení počítače k síti⁵³:

- **Offline e-learning:** nevyžaduje připojení k počítačové síti. Studijní materiály se získávají pomocí paměťových nosičů jako je CD-ROM, DVD-ROM a jiné.
- **Online forma:** liší se tím, že potřebuje ke své existenci počítačovou síť. Online e-learning se vyskytuje ve dvou podobách: *synchronní a asynchronní*. Ve slovníku cizích slov najdeme význam slova synchronní jako dějící se současně, časově sladěný. Znamená to tedy, že studující komunikují s tutory v reálném čase. Je nutné, aby v daný okamžik byli přítomni jak tutoři, tak jejich žáci. U asynchronní podoby nemusí být účastníci přítomni ve stejném okamžiku. Mohou si zanechávat zprávy prostřednictvím diskusních fór nebo emailů.

⁵² Srov. BAREŠOVÁ, Andrea. *E-Learning ve vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: VOX, 2003, str. 26.

⁵³ Srov. KOPECKÝ, Kamil. *E-learning nejen pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006, str. 9.

Obr. 5: Základní formy e-learningu.

Vývoj technologií jde rychle kupředu a dá se téměř s jistotou očekávat, že dojde k dalšímu zdokonalení. Stále více se v elektronickém vyučování uplatňují multimediální prvky. Multimediálnost je zárukou individualizace, interaktivity, vizualizace, vyšší atraktivity a zajímavosti, pohodlí, a díky tomu všemu také zárukou vyšší účinnosti studia dospělých. Multimediální učení lépe využívá lidské smysly, a tím zvyšuje efektivitu vzdělávání. Stranou nezůstávají ani pokusy o vzdělávání ve virtuální realitě, které by mohly představovat budoucí vývoj.

3.3 PŘEDPOKLADY PRO E-LEARNINGOVÉ STUDIUM

Otázkou však je, zda se může každý z nás účastnit e-learningového vzdělávání? Kromě samotného procesu učení je pro studium pomocí informačních technologií nutné mít určité předpoklady ke studiu. Předpoklady označují náležitě dispozice studujícího v osobnostní oblasti (vlastnosti osobnosti) a počítačovou gramotnost (tj. práce s informačními a komunikačními technologiemi). Počítačová gramotnost, dostupnost počítače a dostupnost internetového připojení jsou v rámci studia realizovaném prostřednictvím e-learningu zásadním předpokladem pro jeho fungování.

Z výzkumu v rámci grantu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR, 2004) *Vliv komputerizace české společnosti na edukační procesy a na osobnost člověka v informační společnosti*, bylo zjištěno, že počítač používá 70% dotázaných lidí a 30% nepoužívá. Z celé populace 12% uvádí počítačovou gramotnost na profesionální úrovni, 37% na průměrné úrovni a 21% přiznává pouze základní úroveň. To je základní rozložení počítačové gramotnosti v české populaci. Počítačová gramotnost není pochopitelně rozložená v České populaci homogenně. Základními znaky, které úroveň počítačové gramotnosti diferencují, jsou věk a vzdělání. V mladé generaci je profesionální a průměrná počítačová gramotnost zastoupena u 75% jedinců. Profesionální úroveň je ve stejné míře zastoupena i ve věkové skupině 31 – 45 let, avšak výrazně méně je zastoupena v této věkové skupině průměrná počítačová gramotnost. V nejstarší věkové skupině jsou všechny úrovně počítačové gramotnosti zastoupeny v ještě nižší míře.⁵⁴

⁵⁴ SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. *Počítačová gramotnost a způsoby jejího získávání*. LUPA: Server o českém internetu [online]. 28. 11. 2006, [cit. 2010-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/>>.

Tab. 3: Domácnosti v ČR s připojením k internetu, údaje v procentech
(www.czso.cz)

	2007	2008	2009
Celkem	32,0	41,7	49,2
podle typu domácnosti			
domácnosti bez dětí	19,0	27,3	38,8
domácnosti s dětmi	55,0	67,3	76,0
podle typu lokality			
velká města	38,4	47,8	55,4
střední a menší města	30,4	40,1	47,0
venkovské oblasti	27,3	37,3	45,5

K aktivnímu využívání internetu však nestačí jen vlastnit osobní počítač, důležité je taktéž připojení k internetu. Podle Českého statistického úřadu počet připojených domácností k internetu stále stoupá. V roce 2009 je připojena téměř polovina českých domácností. Počet připojených domácností vzrůstá s velikostí bydliště a také závisí na tom, zda žije v domácnosti dítě nebo ne. Tento trend je velmi pozitivní a znamená, že rozvoj e-learningu má velmi dobré základy.

4 JAZYKOVÝ ŽIVOT NA INTERNETU

Komunikace je s člověkem spjata od samého počátku a realizuje se prostřednictvím řady médií. Vývoj v oblasti komunikace a komunikačních médií se odehrává i ve vzdělávání, které je podstatnou součástí lidské existence. Soudobé vzdělávání je charakteristické postupným zaváděním multimediálních, hypertextových a hypermediálních učebních pomůcek do výuky. Učební pomůcky přispívají ve vyučování jako zdroje informací k vytváření, prohlubování a obohacování představ. Používají se především proto, aby se vytvořily podmínky pro intenzivnější vnímání učební látky, aby do celkového procesu bylo zapojeno co nejvíce receptorů, především zrakových a sluchových. Učební pomůcky zprostředkovávají a napodobují realitu, a tak pomáhají k větší názornosti a usnadňují výuku. S nástupem počítačů a jejich využíváním ve vzdělávání se stále častěji setkáváme s pojmem multimediální učební pomůcka. Multimediální učební pomůcky jsou ve vzdělávání významné, jelikož obsahují informace vyjádřené formami, které účinně působí na smysly učícího se jedince, čímž je vhodné naplňována zásada názornosti. Tím, že je prostřednictvím multimédií působeno souběžně na více smyslových receptorů v jednom okamžiku, dosahujeme lepších výsledků výuky, učivo je trvalejší a hlouběji osvojeno. Obecně lze multimédium chápat jako digitální prostředek integrující různé formáty dokumentů např. text, tabulky, animace, obrazy, fotografie, schémata, ilustrace, grafy, mapy, zvuk, mluvený komentář, video apod. Významným znakem je interaktivita, která umožňuje oboustrannou komunikaci, a díky níž má student možnost prostřednictvím uživatelského rozhraní aktivně zasahovat do chodu programu a ne jen pasivně vnímat jeho obsah. Ke svému chodu vyžadují multimédia zpravidla techniku, většinou se jedná o multimediální počítač s příslušnými zařízeními.⁵⁵ Když spojíme sílu počítače s dalšími doplňky a médii, například s mp3 přehrávačem, mikrofonem, tiskárnou, sluchátko, můžeme ho postupně změnit v moderní **jazykovou laboratoř**. Dnes běžně dostupné počítače svými parametry dostačují na nároky multimediální výuky. Není proto potřeba pořizovat si žádný extra výkonný počítač nebo notebook. Kvalita počítačů je velmi dobrá, a proto často není potřeba ani dokupovat samostatné reproduktory nebo mikrofon, počítače mají tato zařízení v sobě již integrovaná. Pokud počítač nemá integrovaný mikrofon, stačí si pořídit levnější výrobek, který také dobře poslouží. Vhodné je však dokoupit sluchátka pro kvalitní a nerušený poslech. Případně i tiskárnu, jelikož ne každý student rád pracuje pouze s počítačem. Někteří studenti preferují tištěné materiály ke čtení. Možnost tisku přináší i řadu jiných výhod, student si může každé cvičení z webových stránek vytisknout a vytvářet si tzv. šanon s výukovými materiály. Co se týče softwarového vybavení počítače, postačí webový prohlížeč a nějaká aplikace, která umožní práci se soubory ve formátu WAV a MP3. Pro efektivní studium je zapotřebí mít dostatečný a častý kontakt s jazykem. Jelikož internet nabízí dnešním studentům celou

---

⁵⁵ Srov. DOSTÁL, Jiří. *Multimedia, hypertext and hypermedia teaching aids. Journal of Technology and Information Education* [online]. 2009, vol. 1, 3, [cit. 2010-02-07]. Dostupný z WWW: <http://www.jtie.upol.cz/clanky_2_2009/multimedialni_hypertextove_a_hypermedialni_ucebni_pomucky.pdf>.

řadu možností ke studiu angličtiny, pokusím se v této kapitole ukázat na několika příkladech, jak je možné cvičit všechny jazykové dovednosti. Cílem této kapitoly není předložení seznamu veškerých výukových jazykových portálů, neboť v této diplomové práci není pro toto dostatek prostoru. Mým záměrem je ukázat a naznačit nejrůznější výukové prostředky ke zdokonalování jazykových dovedností. Nabízený přehled rozhodně není vyčerpávající. Díky tomu, že je publikování informací na internetu tak snadné, je k dispozici značné množství výukových portálů a jejich počet stále stoupá.

Otázkou je, jaké výukové portály vybrat ke studiu. Které jsou ty nevhodnější? Zde bych se držela doporučení, že výukové portály by měly poskytovat a spravovat opravdoví odborníci na anglický jazyk, případně by měl být výukový portál zaštitěn nějakou známou organizací zabývající se anglickým jazykem. Jako vhodné výukové portály bych doporučila stránky www.helpforenglish.cz nebo stránky learnenglish.britishcouncil.org. Spoustu dalších odkazů pro výuku angličtiny je možné najít na rozcestníku na stránkách <http://www.anglictina-on-line.cz/anglicky-rozcestnik/zdroje-informaci-o-anglictine/rozcestniky-aj>. K výukovým portálům je nutné přistupovat kriticky a vždy zhodnotit kvalitu nabízených informací a zdrojů.

V následujících podkapitolách se budu postupně věnovat základním jazykovým dovednostem a u každé nabídnu několik možností, jak danou dovednost rozvíjet pomocí prostředků dostupných veřejně na internetu. Čerpala jsem především ze stránek HelpForEnglish.cz, které jsou bohatým zdrojem kvalitních informací a jež osobně považuji za velmi šikovně zpracované. Vybrala jsem si je především proto, že tyto stránky znám nejvíce a sama je využívám pro své samostudium anglického jazyka. Ostatní odkazy na výukové portály a výukové prostředky jsem čerpala taktéž ze stránek HelpForEnglish.cz především z kapitoly Angličtina na internetu. Ostatní použité odkazy jsem sama vyhledávala na internetu pomocí vyhledávací služby nebo našla odkazy na jiných výukových portálech. Pro zájemce příkládám v příloze č. 1 několik dalších užitečných webových odkazů, které mohou sloužit pro studium anglického jazyka. Tento přehled vytvořila metodička jazykové školy Skřivánek s.r.o. Jana Kadlíková. Odkazy jsou zveřejněny s jejím souhlasem.

4.1 POSLECH

Poslech je jednou z řečových dovedností, která bývá problémová. Často se stává, že student umí psát, číst i mluvit cizím jazykem, ale mluvenému slovu tolik nerozumí. Spíše rozumíme cizinci, který se také učí cizímu jazyku než rodilému mluvčímu. Cizinec hovoří většinou zdráhavě a odděluje jasně slova. Problémem v poslechu může být také naučená špatná výslovnost cizího slova. Pokud má student dané slovíčko zafixované s nesprávnou výslovností, nemůže ho v poslechu rozeznat. Pro zvýšení porozumění je dobré poslech trénovat.

4.1.1 Poslech rádia a cizojazyčné hudby

Obecně lze říci, že jako nejčastější a nejdostupnější zdroj pro praktickou výuku je dnes vhodné využít **rádio**. Není jistě nutné zdůrazňovat, že dostupnost rádií je v dnešní době díky internetu velmi snadná. Rádio nabízí široké spektrum různých živých i namluvených situací. Uvedme například zprávy, počasí, sport, rozhovory, reportáže, soutěže či poradny. Je však nutné k této problematice zdůraznit, že poslech radiového vysílání je vzhledem k absenci vizuální složky velice náročný. Zde je vhodné připomenout zásadu přiměřenosti a vhodného výběru. Časově nenáročný je poslech v pozadí, např. poslech rádia. Tento způsob poslechu, i když se to nemusí zdát, dá mnoho. Mozek takové vjemy přijímá podvědomě. Některé metody učení angličtiny jsou založeny především na podobném principu podprahového vnímání.⁵⁶

Kromě rádia může student poslouchat cizojazyčné filmy, dokumenty nebo krátká videa. Spoustu materiálů je možné z internetu stáhnout a nahrát do discmanu nebo MP3 a MP4 přehrávače. Moderní technologie nám umožňují studovat cizí jazyk prakticky kdykoliv. Stačí k tomu vlastnit přehrávač a studovaný jazyk můžeme nosit stále s sebou. Poslech cizojazyčné hudby taktéž přispívá k jeho snadnějšímu zvládnutí. Píseň, ve které dochází k společnému působení melodie a textu (častému opakování apod.), usnadňuje vnímání a zapamatování si některých lexikálních jevů. Podobně jako poezie se píseň svým rytmem, rýmy a refrény ukazuje jako velice vhodnou již pro začátečníky a středně pokročilé studenty. K jazykovým účelům je však vhodné mít při poslechu u sebe i texty písní. Na internetu najdeme hodně dostupných nahrávek a poslechů. Na výukových portálech jsou k dispozici jak nahrávky, tak poslechové texty. Pro zvýšení efektivity poslechu je vhodné použít sluchátka. Omezí se tak značná část rušivých elementů, které mohou studenta rozptylovat. Dostupná je i řada cvičení na porozumění textu. Na stránkách www.storynory.com lze nalézt mnoho pohádek a příběhů k poslechu.

---

⁵⁶ VÍT, Marek. Jak na to: LISTENING. *Help For English* [online]. 6. 1. 2006, [cit. 2010-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006010601-Jak-na-to--LISTENING.html>>.

Obr. 6: Ukázka poslechového cvičení.

Little Red Riding Hood

246 Comments
Leave a comment

00:01:02

Save MP3 audio of Little Red Riding Hood (right click, save as)

This famous tale is short but very SNAPPY !

We bring you the Charles Perrault version – and he *doesn't mince his words*. YOU HAVE BEEN WARNED ! You may have heard this story before with a happy twist at the end. In this one that doesn't happen. The Brothers Grimm were more kind to Little Red Riding Hood. (**Compare versions** if you are interested).

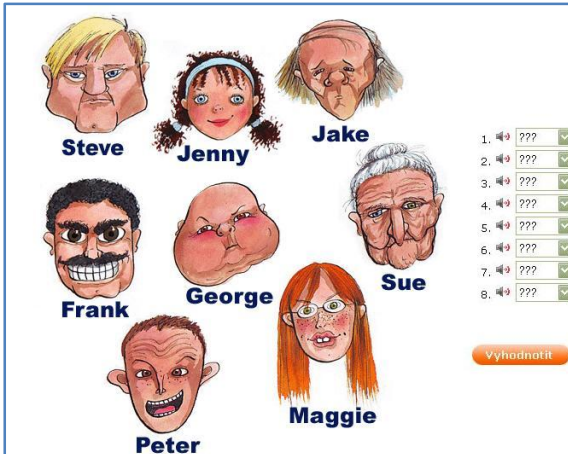
The moral of the tale should ring through today "DON'T TALK TO STRANGERS !!" This is Red Riding Hood's fatal mistake when she meets the wolf on the way to Grandma's.

Read by Natasha. Duration 7 minutes 10.

4.1.2 Poslechová cvičení

Vedle klasických poslechů existuje i řada zajímavých cvičení, které testují porozumění mluvenému slovu. Celá řada těchto cvičení je dostupná například na internetových stránkách www.helpforenglish.cz. Příkladem takového cvičení je popisování lidí. Student klikne na ikonku reproduktoru a uslyší anglický popis různých postav. Před sebou má k dispozici sérii obličejů a musí přiřadit správný popis ke správnému obličej. Jak toto cvičení vypadá, je možné vidět na obrázku níže.

Obr. 7: Ukázka poslechového cvičení.

Steve Jenny Jake

Frank George Sue

Peter Maggie

1. ???

2. ???

3. ???

4. ???

5. ???

6. ???

7. ???

8. ???

Vyhodnotit

Na stránkách www.helpforenglish.cz jsou k dispozici i komentáře uživatelů. Každý student může sdělit svůj vlastní názor na nějaké cvičení, uvést připomínku nebo se pochlubit svým výsledkem ostatním. Autorem těchto šikovných stránek je Marek Vít, učitel anglického jazyka na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, který stránky pravidelně aktualizuje a zároveň odpovídá na množství dotazů od uživatelů. Tyto stránky také slouží jako metodická podpora. Pokud si student neví rady s nějakou gramatikou, překladem slovíčka či jiným podobným dotazem, může se obrátit na poradnu a položit dotaz odborníkům v jazykovém vzdělávání. Kromě jazykových cvičení student najde třeba povídání o jazykových certifikátech, informace o business english, maturitě z angličtiny, k dispozici jsou reálie, recenze různých vydavatelů, online slovník, pravidelné soutěže, diskusní fórum a vtipy. Dále pak tipy a triky pro usnadnění jazykové výuky, především pro studenty učící se samotné. Je také možné stáhnout si jednoduché zajímavé výukové hry.

Pravidelný poslech nahrávek přináší tyto výhody⁵⁷:

- Když se student naučí s porozuměním poslouchat, naučí se zpola konverzovat
- Motivaci: Při poslechu nahrávek s oblíbenými tématy, které nás zajímají, roste motivace ke studiu a také větší úspěch při učení
- Snadněji si osvojí gramatiku. Úryvek používající určitou gramatickou strukturu, může studující poslouchat tak dlouho, dokud si pravidla úplně nezafixuje.
- Poslech obohatí slovní zásobu správnými obraty.

4.2 MLUVENÝ PROJEV

Mluvení bývá větším problémem na rozdíl od čtení a psaní proto, že při mluvení se nemůžeme vracet. Vše si musíme předem dobře promyslet. Mluvit bychom měli přitom spontánně a bez rozmýšlení. V tak rychlém tempu se ale jen stěží dokážeme soustředit na gramatiku. Častým problémem je také vybavení si vhodného slovíčka. Jak se ale naučit dobře mluvit? Nejlepším prostředkem je samozřejmě pobýt nějakou dobu v anglicky mluvících zemích, být v tomto prostředí a být nucen se domluvit. Pro žáky existují v rámci spolupráce zahraničních škol výměnné pobyty, kdy děti z českých zemí pobývají na pár dní v anglicky mluvících rodinách a mají možnost za krátkou dobu alespoň odposlouchat přízvuk a melodii řeči. Pro dospělejší děti je možnost pracovat jako au-pair. Ale co pro dospělé pracující lidi, kteří již mají své rodiny a závazky? Jak si tedy zprostředkovat kvalitní konverzaci v cizím jazyce? Jak se naučit správně mluvit? Každý z nás by jistě chtěl mluvit tak, aby ani rodilý mluvčí nepoznal, že my sami rodilí mluvčí nejsme. Pro to je nezbytně nutné naučit se správnou výslovnost nejen hlásek, slabik a celých slov, ale je třeba osvojit si i správné spojování slov do jednotlivých frází, a ty pak následně do vět. Mluvení je velmi náročné, protože v jednom okamžiku musíme myslet na tolik věcí najednou – na správnou gramatiku, slovíčka, slovosled apod. Odpovědí na to, jak se tedy nejlépe naučit mluvit je **imitace**. Hraní „na papouška“, který

---

⁵⁷ Srov. KUPKA, Ivan. *Jak úspěšně studovat cizí jazyky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, str. 112.

opakuje všechno přesně tak, jak to slyší. Je důležité dobře naslouchat a potom se pokusit napodobit to stejné včetně intonace.

Obr. 8: Ukázka cvičení výslovnosti (www.lidove.cz/linky/mluvici-flash.htm.)

Pro studenta cizího jazyka je velmi cenné pokud slyší někoho, kdo mluví dokonale cizím jazykem, dodržuje správný přízvuk, správné frázování, bezchybnou intonaci atd.⁵⁸ Pomůckou mohou být audionahrávky se zvukovou stopou filmu či seriálu, videonahrávky nebo hudební CD. U hudebního CD sice student nemůže trénovat přízvuk a intonaci, ale může alespoň odposlouchat správnou výslovnost. Poslech hudby je zase o něco příjemnější než jen prostý text. Mluvenému projevu se lze naučit tak, že si budeme přehrávat třeba oblíbené pasáže filmu a snažit se je reprodukovat co nejvěrněji podle originálu. Ideální je zpočátku sledovat filmy v originálním znění společně s cizojazyčnými titulky. Postupně titulky umazat a poslouchat pouze řeč.

Nejdůležitější věcí ovšem stále zůstává nutnost co nejvíce mluvit. Když se student učí cizí jazyk, ať už z učebnice nebo sešitu, nestačí jen pouze polohlasně číst, důležité je mluvit nahlas. Nejlepším řešením je, pokud může student slyšet sám sebe a uvědomit si jaké dělá chyby a jak vyslovuje. Výrazným pomocníkem je **nahrávání hlasu do mikrofону**, případně diktafonu. Student pak může svoji výslovnost korigovat a opravovat. Je tedy dobré mluvit nahlas, a to jakkoli a o čemkoli. Zkoušet si předčítat knihy v angličtině nebo tvořit samostatné věty a imaginární rozhovory. Zajímavým

⁵⁸ Srov. VÍT, Marek. Jak na to: SPEAKING. *Help For English* [online]. 6. 12. 2005, [cit. 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2005120601-Jak-na-to--SPEAKING.html>>.

cvičením jsou tzv. **minutová témata**. Minutová témata se jako jazykové cvičení využívají nejvíce u žáků na základních a středních školách. Každý žák si vytáhne jedno téma a snaží se o něm celou minutu mluvit, většinou bez přípravy. Jedná se o cvičení samostatného mluveného projevu. Toto cvičení je vhodné i pro dospělého studenta. Je však důležité vyhradit si čas pro učení a mít k němu dostatečný klid. Pokud je student začátečník, musí zvolit jednoduchá témata, například témata z vlastního života. Příjemným zpestřením této aktivity je nahrávání se pomocí mikrofону. Nejideálnější je, pokud je k dispozici i kamera, která může studentovi poskytnout velmi důležitou zpětnou vazbu. Pro nácvik mluvení je na internetu volně k dispozici zajímavý program *Text to Speech* umožňující reprodukovat vložený text v jakémkoliv jazyce. Pokud si student není jistý správnou výslovností a přečtením určité pasáže textu, text stačí pouze vložit do pole „Enter Text“ a kliknout na „Say It“. Moderátorka zadaný text přečte se správnou výslovností. Program umí číst celkem 22 různých jazyků.

4.2.1 Skype-learning

Poměrně nová služba, která se stále častěji objevuje v nabídce jazykových škol, ještě nemá cestu napříč veřejností zcela prošlapanou. Přitom právě spojení výuky cizího jazyka a internetu usnadní život nejednomu studentovi. Skype-learning je určen hlavně pro pracovně vytížené osoby, které nemají čas navštěvovat klasickou výuku na jazykové škole, nebo pro ty, kdo upřednostňují individuální přístup. Jak Skype výuka probíhá? Klient si s lektorem sjedná konkrétní dobu a den. Samotné hodiny probíhají tak, že se lektor pomocí programu Skype spojí se studentem a spolu pak hovoří na dané téma či procvičují gramatické jevy. Frekvence výuky záleží na potřebách a možnostech klienta, může probíhat 1x až 3x týdně po dobu 45 až 90 minut. Výuka je opět individuální, je vhodná pro všechny jazykové úrovně kromě úplných začátečníků. Lektor analyzuje dosavadní jazykové znalosti klienta, vymezí jeho problémové jazykové oblasti a pracuje na jejich vylepšení. Samozřejmostí je zasílání cvičení a textů klientům buď pomocí Skype nebo tradičně e-mailem a jejich následná kontrola. Ke Skype-learningu potřebuje student a lektor pouze počítač připojený k síti, mikrofón, sluchátka, popř. webkameru. Student se tak může učit z pohodlí svého domova nebo firmy. Lektor i klient obdrží přehledný manuál, jak pracovat s programem Skype, proto není nutné se obávat práce s tímto velmi šikovným programem. Každá Skypehodina je nahrávána jak pro účely jazykové školy, tak pro účely samotného studenta. Klient si může výuku přehrávat, kdykoliv bude chtít. Zdá se, že Skype výuka má svou budoucnost a stane se běžným nabízeným produktem jazykových škol. Kvalita Skype výuky se neustále zlepšuje tím, jak se zdokonalují parametry počítačů a rychlost přenosu dat. Obraz z kamery sice nemusí být až tak dokonalý, ale klady jednoznačně dominují. Mezi hlavní výhody Skype výuky patří:⁵⁹

---

⁵⁹ *Skype výuka* [online]. 2009 [cit. 2009-12-25]. Www.slune.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.slune.cz/jazykova-skola/doplnekove-sluzby/skype-vyuka>>.

- **Dostupnost:** student se může učit kdykoli a kdekoli a ušetří čas, protože nebude muset dojíždět na samotnou výuku
- **Záznam hodiny:** pokud si chce student zrekapitulovat nebo poslechnout část hodiny znovu (případně celou hodinu), není nic jednoduššího, než nechat si hodiny výuky nahrávat. Záznam pořizuje lektor, ale může si jej nahrávat i samotný student. V tomto případě je potřeba doinstalovat externí program, protože samotný Skype neumí hovory nahrávat
- **Anonymita:** skvělá věc pro „stydliny“. Nechce-li student, aby ho lektor viděl, stačí kdykoli vypnout webovou kameru a pokračovat ve výuce bez obrazu
- **Rodilý mluvčí:** odpadá daleké dojíždění vzdáleným za lektorem
- **One to one výuka** - výuky se účastní pouze student a lektor. Je tak možné zvolit individuální tempo výuky, přesně podle potřeb

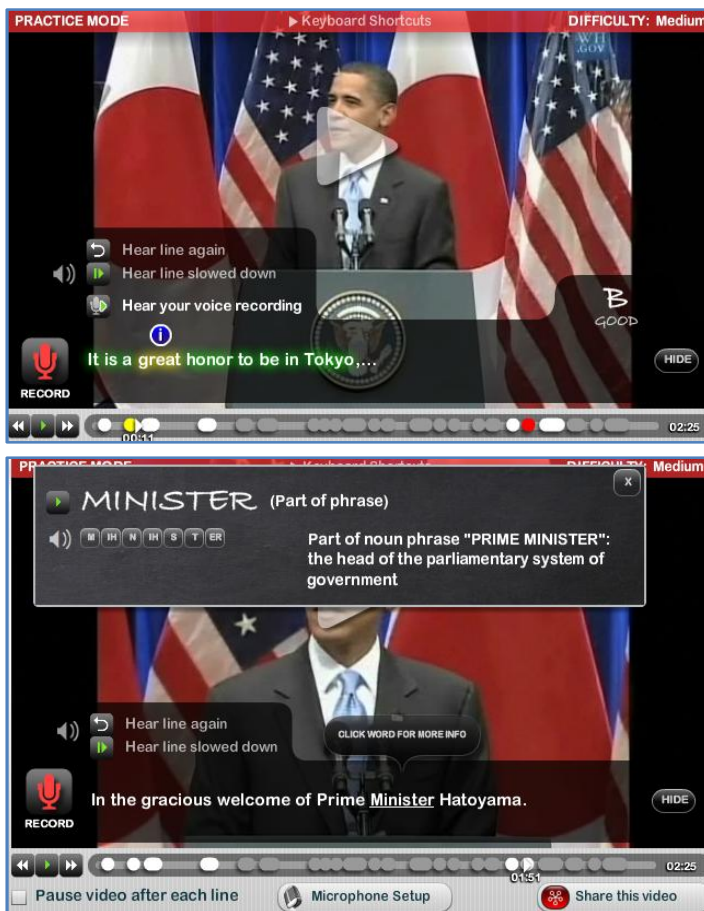
Vzhledem k možnostem Skype technologie je možné pořádat i kurzy skupinové. Pomocí takzvané Skype Conference funkce je možné, aby se výuky účastnili 2 až 3 studenti zároveň. V takovém případě lektor vede i klasická skupinová cvičení a diskusi mezi jednotlivými studenty. Existuje i řada dalších programů umožňujících telefonování a konference – například NetMeeting, CuSeeMe nebo ICQ. Skype je však nejvíce využívaný pro jazykové vzdělávání.

4.2.2 Výuková videa

Dalším důležitým typem dokumentů jsou různá **videa**. Jedná se o pohyblivý obraz, který umožňuje poznání prostředí, poskytuje záznam non-verbální komunikace (mimika, gesta), a celkově tak předává obrovské množství informací, které umožňují pochopení obsahu sdělení. Videonahrávky televizního vysílání vypovídají bezprostředně o aktuální situaci. Jsou cennou výpovědí o aktuálním dění a stavu v dané společnosti. Představují možnost velkého množství aktivit. EnglishCentral (www.englishcentral.com) nabízí videa určená k výukovým účelům, která pomohou studentům zlepšit všechny jazykové dovednosti. Je to docela nový projekt, vytvořený v září 2009. Za tak krátkou dobu už může nabídnout přes 200 videí, které pomáhají zlepšit angličtinu, zejména poslech a čtení. Videa jsou zprostředkována pomocí YouTube a jsou členěna do několika kategorií. Student si může vybrat přesně to, co ho zajímá. Videa jsou dále členěna podle obtížnosti (Easy, Medium, Hard) a mohou být skutečným přínosem jak pro začátečníky, tak pro pokročilé studenty. Součástí všech videí jsou anglické titulky. Videa je možno pouštět po kratších úsecích. Pomocí mikrofону student opakuje věty a program vyhodnotí známkuou výsledek. Perfect je nejlepší hodnocení, Fail naopak nejhorší. Video lze spustit i zpomaleně. Pokud student nezná nějaké slovíčko, jednoduše na něj klikne a zobrazí se výklad v angličtině, správná výslovnost i příkladová věta. Po úspěšném zopakování je student odměněn body, které se přičítají k celkovému výsledku dosaženého na EnglishCentral. Ten lze sledovat na hlavní stránce („Total Points“). Také je možné zjistit, jak na tom jste v porovnání s ostatními („Rank“). Stránky EnglishCentral jsou velmi šikovné a užitečné. Jejich předností je, že jsou zcela zdarma, poskytují titulky k videu a dokonce udělají i video na přání. Tento projekt oceňuji za velmi dobrý nápad.

Nevýhodou tohoto programu však často bývá, že i špatnou výslovnost program někdy uzná jako výbornou.⁶⁰

Obr. 9: Ukázky výukového videa (www.englishcentral.cz).

⁶⁰ KRAUS, Jan. EnglishCentral - výuková videa. *Help For English* [online]. 3. 11. 2009, [cit. 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2009103103-EnglishCentral---vyukova-vidoa.html>>.

4.3 ČTENÍ

Schopnost číst se řadí mezi čtyři základní řečové dovednosti. Patří mezi ty snadnější, protože při čtení člověk pouze přijímá a má čas se kdykoliv vrátet zpět či zpomalit tempo čtení, když právě prochází nějakou obtížnější pasáží. Ale stejně jako ostatní řečové dovednosti je potřeba čtení cvičit. Množství zajímavých textů k nácviku čtení získáme na internetu. Zajímavé a užitečné jsou např. internetové noviny, časopisy a knihy. S obsahem těchto zdrojů můžeme dělat prakticky cokoliv od rychlého zběžného čtení s cílem porozumět přes doslovný překlad textu. Velmi důležité je dnes právě čtení s porozuměním. Přečíst si text sám o sobě a zvládnout výslovnost jednotlivých výrazů je dobré. Ale velmi podstatné je číst a zároveň chápat význam toho, co čteme. K nácviku čtení pomáhají speciální jazykové portály.

4.3.1 Speciální výukové portály

Na internetu nalezneme tisíce stránek vytvořených pro účely jazykové výuky, které nabízí procvičení jazyka prostřednictvím interaktivních cvičení. Tyto interaktivní materiály vytvořené přímo pro studující cizího jazyka jsou bezesporu velmi lákavé, ale podobně jako u ostatních typů stránek je nutné si i v těchto případech uvědomit, že jejich obsah. Některé webové stránky obsahují cvičení na čtení s porozuměním. Student si přečte text a potom musí odpovědět na otázky, zatrhnout správnou odpověď nebo odpovědět pravda/lež. V dalších úkolech student doplňuje nadpisy odstavců, chybějící věty do textu nebo řadí odstavce apod. Taková cvičení jsou dobrá k tomu, že daný text student jen rychle neprojde, ale je nucen se k některým částem vrátit a přečíst si je ještě jednou důkladně.⁶¹ Na internetu je volně dostupné obrovské množství článků. Jazykové výukové portály většinou třídí články podle jejich náročnosti do kategorií. Student si zvolí článek podle toho, na jaké je jazykové úrovni. Většina článků je opatřena i zvukovou nahrávkou.

---

⁶¹ VÍT, Marek. Jak na to: READING. *Help For English* [online]. 3. 2. 2006, [cit. 2010-12-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006020301-Jak-na-to--READING.html>>.

Obr. 10: Ukázka cvičení z výukového portálu (www.helpforenglish.cz).

Showdown
KilgoreTroutFan | 27610 přečtení | 02. 02. 2007 | komentářů: 16
Sci-fi povídka o tom, jak si na jedné planetě poradili s 'přelidněním'. **Nyní obsahuje i zvukovou nahrávku! Pokračování článku »**

Oscar Wilde: The Devoted Friend
Marek Vít | 50243 přečtení | 30. 01. 2007 | komentářů: 64
Pohádka 'Oddaný přítel', kterou napsal Oscar Wilde, převyprávěná zjednodušenou angličtinou pro studenty angličtiny. **Nyní obsahuje i zvukovou nahrávku! Pokračování článku »**

Three Little Pigs
StoryNory | 34958 přečtení | 23. 01. 2007 | komentářů: 31
Pohádka 'O třech prasátkách' doplněná zvukovou nahrávkou. **Pokračování článku »**

4.3.2 Čtení novin a časopisů

Množství zajímavých textů lze získat z internetu, je také možné si nechat nastavit pravidelné zasílání zpět na e-mail schránku. Stačí pouze zadat do vyhledávače spojení newsletter nebo free newsletter a slova charakterizující předmět našeho zájmu. Newsletter lze nastavit tak, aby se odesílal pravidelně mailem. Informace jsou zadarmo a navíc ve studovaném jazyce. Z nepřeberné zásoby textů na internetu jsou pro jazykového fanouška zajímavé a užitečné noviny a časopisy. Jejich obsah se dá snadno převést do souboru vhodného formátu a uschovat ve speciální složce na počítači. Níže uvádím některé internetové adresy, které umožňují přístup k tomuto typu textu. Hledání většího seznamu časopisů je možné vyhledat pomocí klíčových slov online magazines a list:⁶²

Na stránkách www.breakingnewsenglish.com student najde velké množství zjednodušených článků z novin. V archivu je pak více než 1000 článků. Zjednodušený jazyk znamená, že je přizpůsoben jazykové úrovni studenta. Ve spodní části hlavní stránky je možné vybrat si téma, které studenta zajímá, například:

- Business English
- Environment
- Health
- Issues
- Lifestyle
- Famous People and Gossip
- World News

⁶² Srov. KUPKA, Ivan. *Jak úspěšně studovat cizí jazyky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, str. 113.

Internetové stránky jsou určeny převážně učitelům angličtiny, ale mohou se hodit i studentům, kteří si chtějí zlepšit čtecí a poslechové dovednosti. Články se věnují zajímavostem ze světa, a právě proto jsou u studentů velmi oblíbené. Všechny články jsou k dispozici zdarma.⁶³ Dalším zdrojem pro nácvik čtení jsou elektronické knihy, noviny a časopisy, blogy apod.

4.3.3 E-Books a Wikibooks

Autorská práva na text knihy ve většině zemí zanikají po sedmdesáti letech. Proto jsou starší rukopisy veřejnosti volně přístupné. Této skutečnosti využívá **Projekt Gutenberg**. Na stránkách www.gutenberg.org jsou umístěny texty tisíců knih. Některé lze stáhnout na pevný disk, vytisknout a číst, případně nechat číst robota (čtecí program). Na těchto stránkách se nalézají knihy v několika desítkách jazyků, většina dokumentů je však v angličtině. U některých knih jsou k dispozici zadarmo i audiosoubory.⁶⁴ Tyto elektronické zdroje můžeme nazvat e-books. E-books jsou různé textové dokumenty v elektronické podobě – knihy, učebnice, časopisy, noviny, příručky, návody atd. Jedná se o tzv. virtuální knihy, protože obsahují soubor virtuálních stránek. Na internetu lze nalézt rozsáhlou nabídku knih ze všech možných oblastí a v řadě světových jazyků. Některé e-books jsou bezplatné, jiné jsou k dispozici za úhradu. Bezplatné zdroje jsou k dispozici na internetových stránkách www.audible.com nebo www.audiobooksforfree.com. Stránky www.classicreader.com nabízí ke čtení klasická díla světových autorů (Shakespeare, Poe, Dickens apod.) v originále. Na webu si lze vybírat mezi romány, dramaty, literaturou faktu, poezií či příběhy pro děti. Všechny uveřejněné e-knihy jsou psány v angličtině.

Wikibooks jsou také elektronické knihy, ale fungují na principu wiki jako Wikipedia. Wikibooks spočívá ve společné tvorbě elektronických dokumentů, ale namísto encyklopedie se zde jedná o učebnice. Wikibooks nabízí svým uživatelům prostředí pro tvorbu volně dostupných e-učebnic nebo obecně naučných materiálů všeho druhu. Záměrem je, aby online komunita expertů i laiků společně pracovala na tvorbě čtivých a bezchybných dokumentů sledujících aktuální vývoj příslušného oboru. Jelikož jsou Wikibooks poměrně novinkou, čekají na další zdokonalování s pomocí ostatních uživatelů.⁶⁵ Pro výuku anglického jazyk vznikl projekt **Simple English Wikipedia**. Funguje na stejném principu jako klasická Wikipedia, ale autoři uvedených článků se snaží psát zjednodušenou angličtinou, která by měla být přístupná i slabším čtenářům. Stránky najdete na adrese simple.wikipedia.org. Na stejném principu funguje sesterský projekt **Wiktionary** (simple.wiktionary.org), který slouží jako výkladový slovník. Dále pak

---

⁶³ SVOZÍLEK, Roman. Breaking News English Lessons. *Help For English* [online]. 16. 9. 2009, 1, [cit. 2010-12-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2009091402-Breaking-News-English-Lessons.html>>.

⁶⁴ Srov. KUPKA, Ivan. *Jak úspěšně studovat cizí jazyky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, str. 114.

⁶⁵ Srov. BRDIČKA, Bořivoj. *Wiki – nový pojem ve výukovém využití internetu* [online]. UK Praha - Pedagogická fakulta, [2005] [cit. 2008-03-06]. Dostupný z WWW: <http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=503>.

Wikibooks (*simple.wikibooks.org*), která nabízí k dispozici články ke čtení. Projekt **Wikiquote** (*simple.wikiquote.org*) se věnuje citátům.

4.3.4 Blogy

K nejrůznějším informacím se můžeme dostat i na tzv. blogu. Blog je internetový deníček, který patří mezi nové technologické trendy. Autor blogu pravidelně své stránky aktualizuje, publikuje své názory, postřehy, odkazy na jiné internetové stránky apod. Tyto stránky jsou převážně textové, ale mohou obsahovat i obrázky a fotografie. Blogy jsou populární i v oblasti vzdělávání. Studenti i učitelé mohou sdílet různé informační obsahy, které mohou mít hodnotu pro další rozvoj distančního vzdělávání.⁶⁶ Musím však upozornit na kvalitu zpracovaných článků a případnou špatnou gramatiku. Je důležité přistupovat k těmto stránkám kriticky. Nejlepším řešením je čerpat z internetových stránek určených k výuce, které garantují kvalitu.

4.3.5 Čtecí programy

Velmi šikovnou pomůckou je čtecí program, který dokáže reprodukovat výslovnost jednotlivých slov. Některé online slovníky nabízí možnost hlasové reprodukce hledaných slovíček. Většinou bývá u slovíčka malá ikonka reproduktoru, která po kliknutí spustí nahrávku se správnou výslovností termínu. Čtecí program může také sloužit ke čtení libovolného cizojazyčného textu. Máme-li k dispozici čtecí program a textový soubor, je velmi snadné jej přeměnit na audiosoubor. Tyto aplikace označujeme jako „*text to sound*“. Příkladem je CoolSpech nebo TextSound, které pracují s anglickými texty.⁶⁷ Čtecí programy můžou usnadnit výslovnost, pokud si student není jistý.

4.4 PÍSEMNÝ PROJEV

V běžné prezenční výuce je většinou opomíjen nácvik psaní, a to z toho důvodu, že na psaní ve vyučovací hodině nezbývá příliš mnoho času. Studenti se většinou učí psát v rámci doplňujících cvičení, krátkých překladů nebo diktátů. V běžné hodině je málo prostoru pro psaní, a proto se většinu tato aktivita nechává za domácí úkol. Psaní si mohou studenti cvičit doma například psaním e-mailů, dopisováním si se zahraničními kamarády nebo v rámci chatování.

4.4.1 Chatování

Chat je způsob on-line komunikace dvou nebo více lidí najednou. Obecněji jde o software k tomu určený, případně o systém, na kterém se tento software provozuje jako server. Původně se jednalo o čistě textovou formu komunikace, při které mohly být vyměňovány pouze znaky. Dnes používáme i specifické symboly – akronymy a smajlíky. Mezitím se k tomuto způsobu přidala možnost přenášet zvuk, případně i obraz. Mluvíme

⁶⁶ Srov. KOPECKÝ, Kamil. *E-learning nejen pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006, str. 32.

⁶⁷ Srov. KUPKA, Ivan. *Jak úspěšně studovat cizí jazyky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, str. 112.

pak o audiochatu, případně videochatu. Vedle klasického textového chatu existují pokročilé typy chatu vázané na vizuální prostředí. Jedná se o různé typy 3D chatu. Mezi ně patří tzv. 3D avatar chaty, kde je komunikant nahrazen zástupným symbolem, třeba 3D postavou.⁶⁸

Instant messaging je velmi podobný chatu, ale liší se v tom, že na svém počítači máte nainstalovaný speciální program (messenger), který umožňuje psát si s kolegy textové zprávy, posílat soubory a zvuky. Mezi nejpoužívanější příklady této služby patří ICQ a QIP. Další jsou Jabber nebo MSN. Instant messaging zrychluje komunikaci a umožňuje snadnou spolupráci mezi více lidmi. Na rozdíl od e-mailu nebo telefonu druhá strana ví, zda je účastník k dispozici či nikoliv.

4.4.2 Penfriends

Najít si zahraničního kamaráda k dopisování je jedním z nejlepších způsobů, jak si vylepšit komunikační schopnosti v daném jazyce. Na internetu je opět mnoho webových stránek, které slouží výhradně k těmto účelům. Zájemci si mohou vyhledat kamaráda podle nejrůznějších kritérií: podle věku, jazyka, pohlaví, státu nebo podle zájmů. Stránky **Interpals** (www.interpals.net) slouží zájemcům ke zdokonalování jazyka. Podobně fungují i další webové stránky jako **Europa Pages** (www.europa-pages.com) nebo **Anglik** (www.anglik.net). Pro vyhledání a kontaktování osoby některé stránky vyžadují registraci.

Student nemusí komunikovat pouze s jiným člověkem, ale také s virtuálním robotem. Unikátní projekt **A.L.I.C.E.** získal v roce 2000 ocenění za „nejlidštější počítač“. Po otevření stránky www.alicebot.org se zobrazí nabídka *Chat with A.L.I.C.E.*, po kliknutí na odkaz může student začít hovořit s robotem. Alice si povídá jako skutečný člověk, přesto najdeme spoustu nedostatků. Témata rozhovoru jsou omezená a na některé otázky reaguje nesmyslně. Vývoj samozřejmě od roku 2000 pokročil dále. Na stránkách je možné povídat si i s dalšími roboty, např. s vylepšenou Alicí, která získala další cenu v roce 2004. Učitel angličtiny Dave je robot určený cizincům, kteří se učí anglický jazyk.⁶⁹

4.5 GRAMATIKA

Gramatiku není snadné se učit, procvičovat ani správně užívat. Je to totiž oblast, ve které je na jedné straně jistá dávka logiky, daných pravidel a zákonitostí, a na straně druhé také dost abstraktních pravidel a samozřejmě výjimek. Někteří si na výuce a znalosti gramatiky zakládají a řadí ji na první místo ve výuce jazyka, jiní naopak gramatiku za důležitou nepovažují. V minulých letech bylo běžné, že studium jazyka se rovnalo výuce gramatiky. V dnešní době se stává znalost cizích jazyků stále nezbytnější a

⁶⁸ Srov. KOPECKÝ, Kamil. *E-learning nejen pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006, str. 10.

⁶⁹ VÍT, Marek. Chat with A.L.I.C.E.. *Help For English* [online]. 11. 3. 2007, [cit. 2010-12-18].

Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2007031001-Chat-with-A.L.I.C.E..html>>.

naléhavější. A tak se hledají stále nové a lepší metody, jak lépe a efektivněji vést výuku cizích řečí.

Pouhá práce s překlady a gramatické rozborů již dnes nestačí. Je naopak nutné přenést pozornost jinam, a sice na rozvoj výše zmiňovaných řečových dovedností – tedy umět číst, psát, mluvit a poslouchat. Gramatika je v tomto případě pouze doplňkovým prostředkem, díky kterému můžeme hlavní dovednosti získat a později neustále procvičovat. Základní funkcí gramatiky je umožnit lidem, aby se domluvili. Cílem učení by měla být vždy nějaká funkce jazyka. Převáděno do praxe: pokud učíme například préteritum a perfektum (minulý čas sloves), cílem hodiny by nemělo být rozlišovat dva gramatické jevy a procvičovat to na mnoha cvičeních. Naopak. Cílem hodiny by mělo být umět s těmito tvary pracovat v samostatném projevu, rozlišovat a rozpoznávat je v slyšeném nebo čteném textu, a hlavně vědět, proč se tento jev učím. Marek Vít uvádí několik prvků, které by měly obsahovat jazykové portály zabývající se vysvětlováním gramatiky, jazykový software, ale i učebnice⁷⁰:

- neměly by obsahovat příliš gramatických příkladů
- měly by nabízet široké spektrum cvičení. Tzn. ne pouze jeden typ zaměření jedním směrem (např.: pouze doplňovací a překladová), ale aby student měl na výběr z několika typů cvičení
- srozumitelný výklad, a to ať už v angličtině nebo česky. Tzn., že když si student přečte zadání úkolu, měl by pochopit, jak má s cvičením pracovat
- každé gramatické pravidlo by mělo být ilustrováno názornými příklady v angličtině a to v několika větách, ve kterých je použití daného jevu zcela zřejmé. Popř. doprovodit i skutečnými ilustracemi.
- jednotlivé kapitoly by neměly být příliš rozsáhlé
- cvičení by měla umožňovat procvičení i několika jevů najednou.

Na internetu je řada výukových portálů a stránek, které nabízejí vysvětlení nejrůznější gramatiky. Je však důležité přistupovat k obsahu stránek kriticky a vybrat takový zdroj informací, který je spolehlivý a ověřený. Některé stránky mohou tvořit i lidé, kteří cizí jazyk až tak dobře neovládají. Za velmi šikovné stránky považují web www.helpforenglish.cz.

---

⁷⁰ srov. VÍT, Marek. Jak na to: GRAMMAR. *Help For English* [online]. 01. 4. 2006, [cit. 2010-12-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006040101-Jak-na-to--GRAMMAR.html>>.

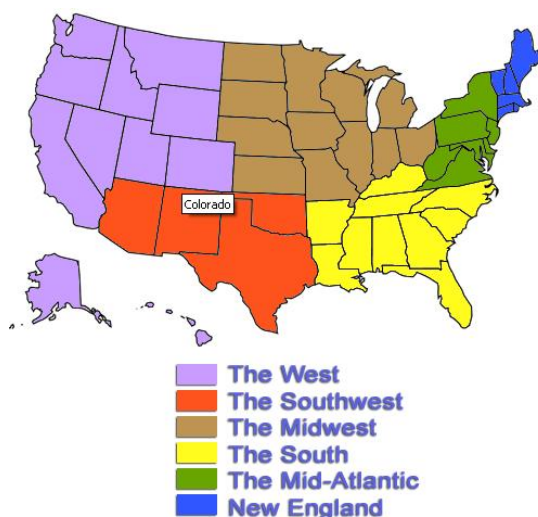

4.6 SLOVNÍ ZÁSoba

4.6.1 Základ všeho - slovníky

Základem pro výuku cizího jazyka je slovník. Dnes ovšem není potřeba vybavovat se tištěnými vydáními slovníků, a zatěžkávat tak nejen svou peněženku, ale i police v knihovně. Na internetu jsou běžně dostupné on-line slovníky. Takový slovník by měl být obousměrný, ideální s co největším rozsahem slov. Volně přístupných online slovníků je na internetu velké množství. Většina vyhledávacích portálů jako je *seznam.cz*, *atlas.cz*, *centrum.cz* apod. jím disponuje. Mezi těmito slovníky není prakticky žádný rozdíl, neboť všechny vycházejí ze slovníků zpracovaných společností LangSoft. Online slovníky se mohou na rozdíl od svých tištěných příbuzných pochlubit rychlostí vyhledávání termínů, propojením více různých jazyků nebo křížovým vyhledáváním slov mezi nimi. Nevýhodou však často bývá, že některá slovíčka slovník nezná. Většinou se jedná o odborné termíny. Při výběru slovníku je zapotřebí mít na paměti účel, pro něhož slovník hledáme. Výše zmíněné slovníky jsou vhodné jen pro jednoduchý překlad běžných termínů. Na internetu je však také řada odborných slovníků. Pro výukové účely je vhodné mít k dispozici výkladový slovník. Velmi zajímavé jsou také některé obrázkové a interaktivní slovníky.

Obr. 11: Ukázka grafického online slovníku (www.helpforenglish.cz).

Thesaurus

Thesaurus je zvláštní typ slovníku, který vysvětluje vztahy mezi slovíčky. Samotná slovíčka nevysvětluje ani nepřekládá, ale ukazuje, jak spolu různá slova souvisí. Základní obsah thesaurů tvoří vždy synonyma a antonyma. Obsáhlejší thesauri zahrnují další souvislosti, jako např. hyponyma, hyperonyma apod. Například při vyhledání slovíčka CAR zjistíme, že jeho synonymum (slovo stejného významu) je MOTORCAR. Hyperonymum (množina slov, do které CAR patří) je MOTOR VEHICLE a že hyponyma

(podmnožiny slova CAR) jsou AMBULANCE, BUS, CAB, JEEP, CONVERTIBLE, SEDAN, SUV a desítky dalších. Thesaurus je velmi vhodnou pomůckou při výuce cizího jazyka, protože rozšiřuje slovní zásobu. Často se totiž stává, že si člověk vystačí pouze s velmi omezenou slovní zásobou a používá pouze ta nezákladnější slovíčka. Kromě aktivních slovíček používáme i množství pasivních slov. Student jim rozumí, ale nedokáže je v mluveném ani psaném projevu použít. Thesaurus tak pomáhá najít vhodné alternativy často opakovaných slovíček a může zvýšit celkovou úroveň nejen psaného projevu. Existují i studentské thesaury, které disponují navíc poznámkami k použití slov, vysvětlení rozdílů mezi slovíčky s podobným významem, příkladové věty a mnoho dalšího. Učení se slovní zásobě s pomocí thesauru je daleko efektivnější a důkladnější. Thesaurů existuje nepřehledné množství. Online thesaury jsou volně k dispozici například na internetových stránkách www.thesaurus.com nebo www.helpforenglish.cz. Velmi zajímavý je vizuální thesaurus (www.visualthesaurus.com), který nakreslí vztahy mezi slovíčky graficky. Obsahuje i definice významu slov, nahrávky, interaktivní interface a mnoho dalších jedinečných funkcí. Jeho hlavní funkce jsou ale placené.⁷¹

Překladače

Kromě pasivního vyhledávání termínů je možné nechat si přeložit i celé texty. Překladače však stále nejsou dokonalé, neboť psaný projev je natolik rozmanitý, že bezchybný překlad dosud není možný. Nepřesnosti vyplývají z nedokonalého odhalení souvislostí v textu, které technologie nedokážou přesně identifikovat, a proto vždy nevybírají z řady možných významů ty nevhodnější. Některé nástroje navíc pouze doslovně překládají slovo za slovem, což je ve výsledku nepoužitelné. Služeb online překladačů lze využít tam, kde potřebujeme alespoň hrubý překlad cizojazyčného textu – například k identifikaci tématu či oboru článku. Pro přesné a kvalitní překlady však tyto služby nedoporučuji.

---

⁷¹ Srov. VÍT, Marek. Co je to THESAURUS? *Help For English* [online]. 7. 3. 2009, [cit. 2010-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/typy-a-triky/ruzne/c2009030302-Co-je-to-THESAURUS-.html>>.

5 JAK VYUŽÍVAJÍ KLIENTI JAZYKOVÝCH ŠKOL V MOSTĚ INTERNET JAKO PODPŮRNÝ PROSTŘEDEK V RÁMCI SAMOSTUDIA ANGLIČTINY?

V předešlých kapitolách jsem nastínila, jaké jsou možnosti jazykového vzdělávání na internetu. Nyní nás bude zajímat, zda lidé využívají internet ke zdokonalování se v cizím jazyce a hlavně jakým způsobem. Ve svém výzkumu se zaměřím pouze na trénování dovedností v anglickém jazyce. Ptejme se tedy: Využívají lidé internet k jazykovému vzdělávání?

5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÝ CÍL

Cílem tohoto výzkumu je zjistit, zda (pokud ano, jak) využívají klienti jazykových škol v Mostě internet jako podpůrný prostředek v rámci samostudia angličtiny a jak využívání internetu souvisí s demografickými údaji a motivací účastníků.

DÍLČÍ CÍLE

V rámci výzkumu nás budou zajímat následující úkoly:

- Zjistit, zda existuje souvislost mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a věkem klienta.
- Zjistit, zda existuje v souvislost mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a pohlavím klienta.
- Zjistit, zda existuje souvislost mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a vzděláním klienta.
- Zjistit, zda existuje souvislost mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a úrovní jazykové znalosti klienta.
- Zjistit, zda existuje souvislost mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a motivací klienta.

5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

Nulová hypotéza (označovaná H_0) je předpoklad, že mezi sledovanými jevy není vztah (souvislost). Alternativní hypotéza (označovaná H_A) je naopak předpoklad, že mezi sledovanými jevy vztah je.

Výzkumná otázka č. 1
Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a věkem klienta?
$1H_0$: Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$1H_A$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu a věkem klienta.
1.1 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a věkem klienta?
$H_{1.1_0}$: Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$H_{1.1_A}$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a věkem klienta.
1.2 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a věkem klienta?
$H_{1.2_0}$: Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$H_{1.2_A}$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a věkem klienta.
1.3 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a věkem klienta?
$H_{1.3_0}$: Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$H_{1.3_A}$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a věkem klienta.
1.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a věkem klienta?
$H_{1.4_0}$: Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$H_{1.4_A}$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a věkem klienta.
Výzkumná otázka č. 2
Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a pohlavím klienta?
$2H_0$: Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$2H_A$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu a pohlavím klienta.
2.1 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta?
$H_{2.1_0}$: Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
$H_{2.1_A}$: Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta.

2.2 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta?
H _{2.2 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{2.2 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta.
2.3 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a pohlavím klienta?
H _{2.3 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{2.3 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a pohlavím klienta.
2.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a pohlavím klienta?
H _{2.4 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{2.4 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a pohlavím klienta.

Výzkumná otázka č. 3
Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a vzděláním klienta?
3H _o : Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
3H _A : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu a vzděláním klienta.
3.1 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta?
H _{3.1 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{3.1 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a vzděláním klienta.
3.2 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta?
H _{3.2 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{3.2 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a vzděláním klienta.
3.3 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a vzděláním klienta?
H _{3.3 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{3.3 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a vzděláním klienta.
3.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a vzděláním klienta?
H _{3.4 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{3.4 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a vzděláním klienta.

Výzkumná otázka č. 4	
Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny úrovní znalosti jazyka klienta?	
4H ₀ : Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a úrovní znalosti jazyka klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
4H _A : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu a úrovní znalosti jazyka klienta.	
4.1 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a úrovní znalosti angličtiny klienta?	
H _{4.1 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a úrovní znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
H _{4.1 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a úrovní znalosti angličtiny klienta.	
4.2 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a úrovní znalosti angličtiny klienta?	
H _{4.2 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a úrovní znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
H _{4.2 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a úrovní znalosti angličtiny klienta.	
4.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a úrovní znalosti angličtiny klienta?	
H _{4.3 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a úrovní znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
H _{4.3 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a úrovní znalosti angličtiny klienta.	
4.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a úrovní znalosti angličtiny klienta?	
H _{4.4 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a úrovní znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
H _{4.4 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a úrovní znalosti angličtiny klienta.	

Výzkumná otázka č. 5	
Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a motivací klienta?	
5H ₀ : Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
5H _A : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu a motivací klienta.	
5.1 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a motivací klienta?	
H _{5.1 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.	
H _{5.1 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a motivací klienta.	

5.2 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a motivací klienta?
H _{5.2 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{5.2 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a motivací klienta.
5.3 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a motivací klienta?
H _{5.3 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{5.3 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a motivací klienta.
5.4 Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a motivací klienta?
H _{5.4 o} : Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.
H _{5.4 A} : Nemůžeme vyloučit, že existuje statisticky významný vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a motivací klienta.

5.3 OPERACIONALIZACE PROMĚNNÝCH

Pro řešení výzkumných otázek je důležité stanovit proměnné týkající se využívání internetu k samostudiu angličtiny. Těmi proměnnými jsou hlavní jazykové dovednosti:

- využívání internetu k nácviku čtení
- využívání internetu k nácviku psaní
- využívání internetu k nácviku poslechu
- využívání internetu k nácviku mluvení

Jak klient využívá internet k nácviku hlavních jazykových dovedností, budeme zkoumat pomocí otevřených polytomických výběrových otázek. Respondent má na výběr ze sedmi možností:

- denně
- alespoň jednou týdně
- alespoň jednou za 14 dní
- alespoň jednou měsíčně
- méně než jednou měsíčně
- méně než jednou za půlrok
- vůbec nevyužívá

Hlavním kritériem pro rozlišení, zda klient využívá internet k rámci nácviku dané jazykové dovednosti, nebo nevyužívá, je tato podmínka: abychom mohli označit klienta jako využívajícího internet k nácviku dané jazykové dovednosti, musí klient v dotazníku vyznačit alespoň jednu aktivitu v rámci jazykové dovednosti, kterou využívá alespoň jednou měsíčně. Pokud klient necvičí ani jednu aktivitu z dané dovednosti alespoň jednou měsíčně, znamená to pro naše výzkumné účely, že klient nevyužívá internet

prodanou dovednost. Stanovit toto kritérium nebylo snadné, a proto jsem přistoupila k předvýzkumu. Před rozesláním dotazníků respondentům jsem se tázala několika klientů, jak využívají internet k studiu angličtiny. Vzhledem k tomu, že jsem obdržela spíše negativní odpovědi, jsem zvolila toto kritérium, které tudíž považuji za dostačující ke zjištění využívání internetu. Vzhledem k časové zaneprázdněnosti a dalším povinnostem klientů postačí, pokud si klienti udělají čas alespoň jednou měsíčně na cvičení jazykových dovedností. Pro celkové zhodnocení, zda klienti obecně využívají internet pro zdokonalení se v jazyce, navýšíme toto kritérium. Abychom mohli označit klienta jako využívajícího internet ke studiu angličtiny, musí klient v dotazníku označit alespoň dvě různé aktivity, které využívá alespoň jednou za 14 dní.

Zda klient využívá internet k nácviku čtení, zkoumáme pomocí podotázek otázek číslo 1.1, 1.2 a 1.3:

1. Čtu si online novinové nebo časopisové články v angličtině
2. Čtu si elektronické knihy v angličtině
3. Čtu si blogy a internetové deníčky v angličtině

Zda klient využívá internet k nácviku poslechu, zkoumáme pomocí podotázek číslo 1.4, 1.5, 1.6 a 1.7 :

4. Využívám ke čtení cizojazyčného textu tzv. čtecí programy, které mi přečtou daný text nahlas se správnou výslovností
5. Poslouchám cizojazyčnou hudbu a snažím se porozumět textu písní
6. Sleduji filmy v anglickém jazyce a snažím se porozumět
7. Vyhledávám poslechová cvičení

Zda klient využívá internet k nácviku psaní, zkoumáme pomocí podotázek 1.8 a 1.9:

8. Chatuji s anglicky mluvícími přáteli po internetu (s využitím programu typu ICQ, QIP, Jabber nebo Skype)
9. Dopisují si s anglicky mluvícími přáteli pomocí mailů nebo speciálních dopisovacích služeb (tzv. penfriends)

Zda klient využívá internet k nácviku mluvení, zkoumáme pomocí podotázek 1.10 a 1.11:

10. K nácviku mluveného projevu využívám speciální výuková videa
11. K vyučování angličtiny využívám telefonování (skype nebo jiný program)

Další proměnné se týkají sociodemografických údajů respondenta a jeho motivace ke studiu cizího jazyka. Ze sociodemografických údajů jsem vybrala následující proměnné: pohlaví, vzdělání, věk a úroveň jazykové znalosti. Proměnnou věk zkoumáme pomocí dichotomické otázky č. 2. (*Jaké je Vaše pohlaví?*). Proměnnou vzdělání

zjišťujeme nejvyšší dosažené vzdělání respondenta a zkoumáme pomocí otázky č. 3 (*Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?*). Otázkou č. 4 zjišťujeme věk respondenta (*Zařadte, prosím, Váš věk*). Bylo by složité zjišťovat úroveň jazykové znalosti klientů pomocí lingvistického testu, a proto tento údaj budeme zjišťovat pouze jednoduchou otázkou. Ke zjištění úrovně jazykové znalosti angličtiny slouží stupnice hodnocení podle Evropského referenčního rámce daného Radou Evropy. Stupnice zahrnuje celkem 6 úrovní znalosti jazyka.

5.4 METODIKA VÝZKUMU

K ověřování hypotéz jsem zvolila kvantitativní přístup. Jako výzkumnou metodu využiji metodu statistickou, která vychází k předpokladu hromadného výskytu jevů a procesů, které lze kvantifikovat pomocí matematické statistiky. Výzkum proběhl formou dotazníkového šetření. Dotazník byl koncipován tak, aby klienty jazykových škol příliš časově nezatěžoval. Z hlediska obsahu byly v dotazníku zastoupeny položky zjišťující fakta. Z hlediska formy požadovaných odpovědí byly využity především uzavřené (strukturované položky). Otevřené (nestrukturované) položky jsem nevyužila z toho důvodu, že jsem u respondentů předpokládala neochotu se vyjadřovat ve volných odpovědích. Zařadila jsem pouze jednu polouzavřenou položku s možností „jiné“. Respondenti ji využili velmi málo. Dotazník zahrnuje celkem 7 výzkumných otázek, z toho:

- 4 otázky otevřené polytomické výběrové
- 2 otázky dichotomické
- 1 otázku polouzavřenou

Stěžejní částí byla první strana dotazníku, kde respondenti uváděli, jak často využívají internet v rámci samostudia anglického jazyka a které možnosti nejvíce využívají. Druhá část dotazníku zahrnovala sociodemografické údaje a otázku týkající se motivace studia angličtiny.

Výsledky výzkumu testujeme pomocí testu významnosti chí-kvadrátu, který nám ověřuje, zda se četnosti, které byly získány měřením, odlišují od teoretických četností, které odpovídají dané nulové hypotéze. Na základě testu rozhodujeme, zda je určitý výsledek šetření statisticky významný. Protože rozhodování ve statistických testech významnosti má vždy pravděpodobnostní charakter, stanovím hladinu významnosti $\alpha = 0,05$, která říká, že pravděpodobnost neoprávněného odmítnutí nulové hypotézy je 5 %. Hladinu významnosti volíme u každého testování stejnou. O přijetí nebo odmítnutí hypotéz rozhodneme na základě testování nulové hypotézy. K tomu účelu vypočítáme tzv. testové kritérium X_2 . Příslušnou kritickou hodnotu hledáme vždy pro určitou zvolenou hladinu významnosti α a určitý počet stupňů volnosti f .⁷²

---

⁷² Srov. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, str. 70 – 73.

5.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Výzkumným souborem jsou klienti jazykové agentury Skřivánek s.r.o., Parole s.r.o. a Mezinárodního jazykového institutu s.r.o., kteří navštěvují veřejnostní kurzy, individuální a skupinové kurzy anglického jazyka. Všechny tyto jazykové agentury se nacházejí v Mostě. Klienti absolvují jazykové kurzy zcela dobrovolně a předpokládáme u nich motivaci a zodpovědnost za vlastní jazykové vzdělávání. Do výzkumného souboru nejsou zařazeni klienti, kteří navštěvují firemní výuku. U těchto klientů nemůžeme zcela jasně prokázat dobrovolnost účasti na kurzu. Výzkumný soubor zahrnuje 82 respondentů (n = 82). Šetření je vyčerpávající a zahrnuje celou populaci. Respondenti, kteří dochází na výuku do učeben jazykových škol, byli osloveni k vyplnění dotazníku osobně. Osobně byli dotazováni pouze klienti jazykové agentury Skřivánek s.r.o. Osobní předání dotazníku se týkalo 15 respondentů. U ostatních jazykových škol nebylo možné osobní setkání s klienty, neboť klienti nemají pevný výukový rozvrh. Ostatním 67 respondentům byl dotazník zaslán pomocí emailové pošty. Kontakty na klienty jazykové agentury Skřivánek s.r.o. jsem získala díky tomu, že jsem v této agentuře pracovala jako koordinátorka jazykové školy. Ostatní emailové adresy jsem získala po osobní domluvě od vedoucích pracovníků agentur. Klienti byli vždy předem dotázáni k poskytnutí jejich osobní emailové adresy.

Dotazníkové šetření proběhlo u všech respondentů v období únor až březen 2010. Výzkumné šetření bylo provedeno se souhlasem všech vedoucích pracovníků ze všech jazykových agentur. V tabulce níže je uvedena návratnost dotazníků podle jednotlivých jazykových agentur. Celková průměrná návratnost dotazníků u všech respondentů byla 46 %.

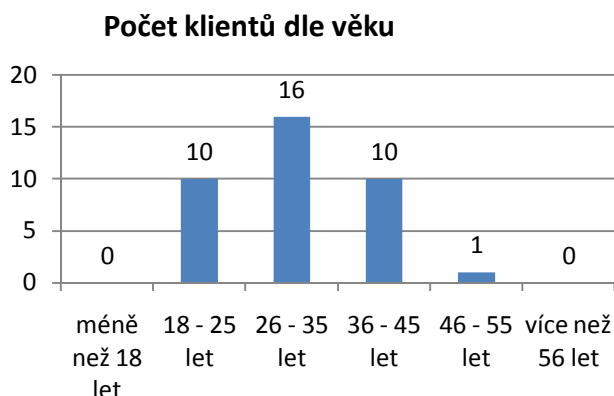
Tab. 4: Základní soubor podle jazykové školy

Jazyková škola	Základní soubor	návratnost
Skřivánek s.r.o. – oslovení osobně	15	93%
Skřivánek s.r.o. – oslovení mailem	43	40%
Parole s.r.o.	10	30%
Mezinárodní jazyk. Institut s.r.o.	14	21%
CELKEM	82	46%

Z hlediska cílů výzkumu jsem výsledky uspořádala do dvou oddílů. V první části se věnuji analýze osobnostních a sociodemografických charakteristik studujících klientů jazykových škol. V souboru klientů sleduji znaky, které mají význam pro ucelení informací o souboru a pro další zpracování výsledků. K těmto znakům patří pohlaví klienta, věk klienta, jeho nejvyšší dosažené vzdělání, úroveň znalosti anglického jazyka a motivace ke studiu. Ve druhé části zkoumám využívání internetu klienty v rámci zdokonalování jejich jazykových dovedností. Podrobné výsledky výzkumu jsou analyzovány v další kapitole. Nyní se budu věnovat popisu základního souboru.

Tab. 5: Tabulka četností – sledovaná proměnná věk.

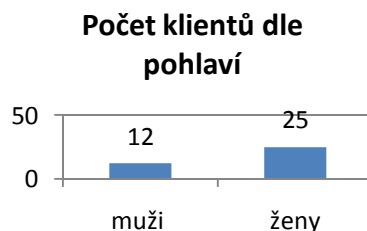
věk	N	%
méně než 18 let	0	0%
18 - 25 let	10	27%
26 - 35 let	16	43%
36 - 45 let	10	27%
46 - 55 let	1	3%
více než 56 let	0	0%
celkem	37	100%

V souboru je zastoupeno 10 klientů ve věku 18 – 25 let, v procentuálním zastoupení 27 %, 16 klientů ve věku 26 – 35 let (procentuálně 43 %). Věková skupina 36 – 45 let je zastoupena stejně jako skupina klientů ve věku 18 – 25 let. Zahrnuje 10 klientů. Z věkové skupiny 46 – 55 let je zastoupen pouze jeden klient. Věkové kategorie „méně než 18 let“ a „více než 56 let“ nejsou zastoupeny vůbec, a proto tyto kategorie pro účely dalšího zpracování vyřadíme. Stejně tak přistoupíme ke kumulaci věkových kategorií „starší než 36 let“. Pro naše výzkumné účely bude dělení na tři věkové kategorie dostačující. Ve vzorku převažují výrazně ženy, celkem 24 klientek s procentuálním zastoupením 68 %. Muži tvoří 32 % souboru.

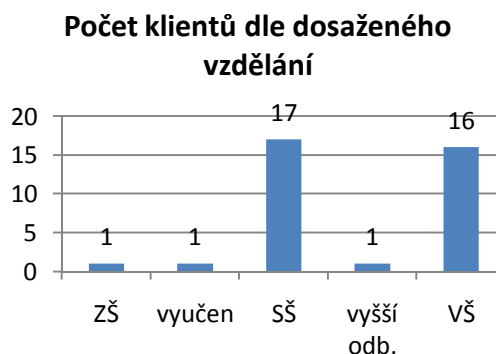
Tab. 6: Tabulka četností – sledovaná proměnná pohlaví.

pohlaví	N	%
muži	12	32%
ženy	25	68%
celkem	37	100%

Tab. 7: Tabulka četností – sledovaná proměnná vzdělání.

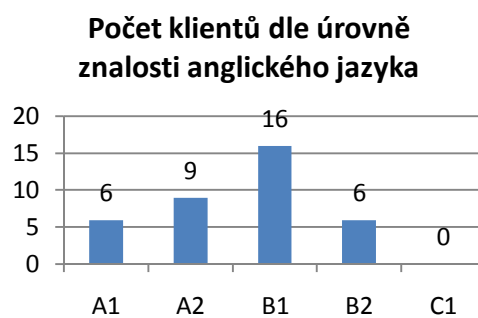
vzdělání	N	%
základní	1	3%
vyučení	1	3%
středoškolské	17	46%
vyšší odborné	1	3%
vysokoškolské	16	43%
celkem	36	100%

V souboru výrazně převažují dvě kategorie nejvyššího dosaženého vzdělání klientů, a to středoškolské vzdělání (47 %) a vysokoškolské vzdělání (44 %). Kategorie „základní vzdělání“ a „vyučen“ jsou zastoupeny obě po jednom klientovi. Žádný klient v souboru nevedl jako nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odborné, a proto tuto kategorii vyřadíme. Pro výzkumné účely sloučíme kategorie se základním vzděláním, vyučení a středoškolské vzdělání. První kategorie jsou velmi málo zastoupeny, a proto můžeme přistoupit k této redukci. Na výsledek zjištění tato redukce bude mít zanedbatelný vliv. Stejně tak nebyl zastoupen žádný klient s jazykovou znalostí na úrovni C1 ani C3 (velmi pokročilí). Největší podíl zaujímali klienti s úrovní jazykové znalosti angličtiny B1 (mírně pokročilí), a to 43 %. Kategorie „úplný začátečník A1“ a „středně pokročilí B2“ byly zastoupeny stejně 16 procenty. Klienti s jazykovou znalostí „A2 začátečník“ tvoří 16 % výzkumného souboru. Pro výzkumné účely rozdělíme klienty pouze do základních obecných kategorií jazykové znalosti, a to kategorie A (zahrnuje úroveň A1 a A2) a kategorie B (zahrnuje úroveň B1 a B2).

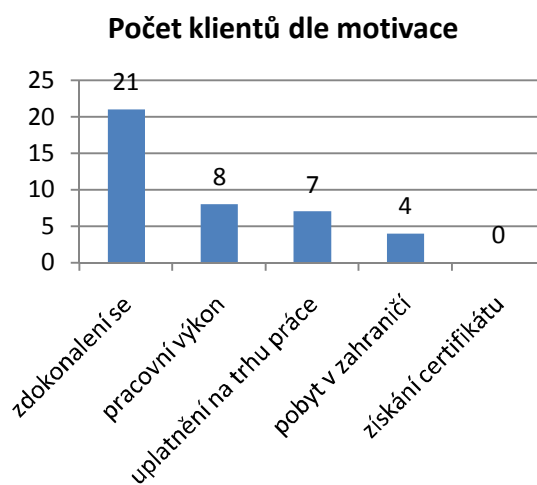
Tab. 8: Tabulka četností – sledovaná proměnná znalost angličtiny.

znalost angličtiny	N	%
A1	6	16%
A2	9	24%
B1	16	43%
B2	6	16%
C1	0	0%
celkem	37	100%

Tab. 9: Tabulka četností – sledovaná proměnná motivace ke studiu AJ.

motivace	N	%
zdokonalení se	21	57%
pracovní výkon	8	22%
uplatnění na trhu práce	7	19%
pobyt v zahraničí	4	11%
získání certifikátu	0	0%
celkem	40	100%

Největším motivem ke studiu anglického jazyka klientů jazykových škol je samotné zdokonalování se v jazyce. Do této kategorie se zařadilo nejvíce respondentů, a to celých 53 %. Druhým velkým motivem bylo zvýšení pracovního výkonu (20 %) a také uplatnění na trhu práce (18 %). Žádný z klientů se nesoustředil primárně na zdokonalování se v angličtině za cílem získání certifikátu z jazyka. Čtyři klienti odpověděli, že se vyučují anglický jazyk, neboť plánují cestu do zahraničí. Vzhledem k použitým metodám zpracování výsledků jsme přistoupili na kumulaci kategorií „zdokonalení se v jazyce“, „plánování pobytu v zahraničí“ a „dobrý pocit ze vzdělávání“. Zároveň jsme sloučili kategorie „vzdělávání pro lepší uplatnění na trhu práce“ a „zlepšení pracovního výkonu“. V dotazníku byla zařazena otázka týkající se dostupnosti internetu. Vzhledem k tomu, že všichni klienti odpověděli, že mají připojení k internetu z domácnosti, tato otázka nebyla dále zpracovávána. V další kapitole budu analyzovat získaná data s možností využívání internetu k jazykovému vzdělávání.

5.6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Na základě chí-kvadrátu rozhodujeme, zda určitý výsledek šetření je statisticky významný nebo není. Pro všechny výpočty je stanovena hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Při rozboru výsledků máme vždy na mysli, že se týkají pouze našeho výzkumného souboru.

Výzkumná otázka č. 1.1

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a věkem klienta?

V tabulce 8 sledujeme četnost zastoupení jednotlivých věkových kategorií klientů a využívání internetu k nácviku jednotlivých dovedností. Pro zkoumání souvislosti využívání internetu k nácviku čtení a věku klienta byla vypočítána hodnota testového kritéria $X^2 = 1,672$ při 2 stupních volnosti. Tato hodnota je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 5,991$, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.* Znamená to, že výsledky můžeme vysvětlit působením náhody a mezi studovanými jevy není významná souvislost.

Výzkumná otázka č. 1.2

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a věkem klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 2,140$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 5,991$ při dvou stupních volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 1.3

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a věkem klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 1,771$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 5,991$ při dvou stupních volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 1.4

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a věkem klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 5,261$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 5,991$ při dvou stupních volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Na závěr zodpovíme výzkumnou otázku č. 1: **Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a věkem klienta?** Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 3,462$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 5,991$ při dvou stupních volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a věkem klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Tab. 10: Kontingenční tabulka k hypotézám 1, 1.1 až 1.4 a očekávané hodnoty (Věk klienta ve vztahu k nácviku jazykových dovedností).

		VĚK						celkem N	celkem %
		18 - 25 let		26 - 35 let		36 let a více			
		N	%	N	%	N	%		
čtení	ano	6 (5,14)	16,2	9 (8,22)	24,3	4 (5,65)	10,8	19	51,4
	ne	4 (4,86)	10,8	7 (7,78)	18,9	7 (5,35)	18,9	18	48,7
poslech	ano	10 (8,65)	27,0	13 (13,84)	35,1	9 (9,51)	24,3	32	86,5
	ne	0 (1,35)	0,0	3 (2,16)	8,1	2 (1,49)	5,4	5	13,5
psaní	ano	2 (3,24)	5,4	7 (5,19)	18,9	3 (3,57)	8,1	12	32,4
	ne	8 (6,76)	21,6	9 (10,81)	24,3	8 (7,43)	21,6	25	67,6
mluvení	ano	1 (2,16)	2,7	2 (3,46)	5,4	5 (2,38)	13,5	8	21,6
	ne	9 (7,84)	24,3	14 (12,54)	37,8	6 (8,62)	16,2	29	78,4
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	ano	3 (4,05)	8,1	5 (6,48)	13,5	7 (4,46)	18,9	15	40,5
	ne	7 (5,95)	18,9	11 (9,51)	29,7	4 (6,54)	10,8	22	59,5
	celkem	10	27	16	43	11	30	37	100%

Výzkumná otázka č. 2.1

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta?

V tabulce 9 sledujeme četnost zastoupení pohlaví klientů a využívání internetu k nácviku jednotlivých dovedností. Vypočítaná hodnota testového kritéria pro souvislost mezi pohlavím klienta a využíváním internetu je $X^2 = 1,013$. Tato hodnota je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 2.2

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 0,406$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti, a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 2.3

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a pohlavím klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,007$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 2.4

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a pohlavím klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,254$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Tab.11: Kontingenční tabulka k hypotézám 2, 2.1 až 2.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a pohlaví klienta).

		POHLAVÍ					
		žena		muž		celkem	celkem
		N	%	N	%	N	%
čtení	ano	13 (12,84)	35,1	6 (6,16)	16,2	19,0	51,4
	ne	12 (12,16)	32,4	6 (5,84)	16,2	18,0	48,7
poslech	ano	21 (21,62)	56,8	11 (10,38)	29,7	32,0	86,5
	ne	4 (3,38)	10,8	1 (1,62)	2,7	5,0	13,5
psaní	ano	8 (8,11)	21,6	4 (3,89)	10,8	12,0	32,4
	ne	17 (16,89)	46,0	8 (8,11)	21,6	25,0	67,6
mluvení	ano	6 (5,41)	16,2	2 (2,59)	5,4	8,0	21,6
	ne	19 (19,59)	51,4	10 (9,41)	27,0	29,0	78,4
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	ano	10 (12,16)	27,0	8 (5,83)	21,6	18,0	48,7
	ne	15 (12,84)	50,5	4 (6,16)	10,8	19,0	51,4
	celkem	25	68	12	32	37	100%

Na základě testování budeme hledat odpověď na výzkumnou otázku č. 2: **Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a pohlavím klienta?**

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 0,312$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a pohlavím klienta neexistuje statisticky významná souvislost.* Můžeme říci, že polovina klientů využívá internet k vyučování angličtiny a polovinu klientů internet nevyužívá. Výsledky pro obě pohlaví jsou shodné.

Výzkumná otázka č. 3.1

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a vzděláním klienta?

Sledujeme dále závislost využívání internetu k nácviku čtení a vzdělání klienta. Tabulka 10 uvádí četnost zastoupení nejvyššího dosaženého vzdělání klientů a využívání internetu k nácviku jazykových dovedností. Vypočítaná hodnota testového kritéria pro souvislost mezi vzděláním klienta a využíváním internetu je $X^2 = 0,450$, která je nižší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti. Tudíž přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.* Právě polovina klientů ženského i mužského pohlaví využívá internet k nácviku čtení.

Výzkumná otázka č. 3.2

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a vzděláním klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 0,050$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 3.3

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a vzděláním klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 0,420$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 3.4

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a vzděláním klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $X^2 = 0,202$ je menší než kritická hodnota $X^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výše jsme vyhodnotili využívání internetu v závislosti na vzdělání klienta v rámci jednotlivých jazykových dovedností. Nyní se budeme zkoumat odpověď na výzkumnou otázku č. 3: **Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a vzděláním klienta?**

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 2,345$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a vzděláním klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Tab. 12: Kontingenční tabulka k hypotézám 3, 3.1 až 3.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a vzdělání klient).

		VZDĚLÁNÍ					
		středoškolské		vysokoškolské		celkem N	celkem %
		N	%	N	%		
čtení	ano	11 (10,00)	30,6	7 (8)	19,4	18	50,0
	ne	9 (10)	25,0	9 (8)	25,0		
poslech	ano	17 (17,23)	47,2	14 (13,77)	38,9	31	86,1
	ne	3 (2,77)	8,3	2 (2,23)	5,6		
psaní	ano	7 (6,11)	19,4	4 (4,89)	11,1	11	30,6
	ne	13 (13,89)	36,1	12 (11,11)	33,3		
mluvení	ano	5 (4,44)	13,9	3 (3,56)	8,3	8	22,2
	ne	15 (15,55)	41,7	13 (12,45)	36,1		
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	ano	10 (7,7)	27,8	4 (6,22)	11,1	14	38,9
	ne	10 (12,22)	27,8	12 (9,77)	33,3		
	celkem	20	55,6	16	44,4	36	100%

Výzkumná otázka č. 4.1

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a úrovni znalosti angličtiny klienta?

V tabulce 11 sledujeme četnost zastoupení jednotlivých kategorií úrovní jazykové znalosti angličtiny klientů a využívání internetu k nácviku jednotlivých dovedností. Pro zkoumání souvislosti využívání internetu k nácviku čtení a jazykovou úroveň klienta byla vypočítána hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,271$. Tato hodnota je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu:

Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a úrovni znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.

Výzkumná otázka č. 4.2

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a úrovni znalosti angličtiny klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 1,017$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a úrovni znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.

Výzkumná otázka č. 4.3

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a úrovni znalosti angličtiny klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,378$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a úrovni znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.

Výzkumná otázka č. 4.4

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a úrovni znalosti angličtiny klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,038$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a úrovni znalosti angličtiny klienta neexistuje statisticky významná souvislost.

Na závěr nás bude zajímat jak odpověď na výzkumnou otázku č. 4: **Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny úrovni znalosti jazyka klienta?**

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,543$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a úrovni znalosti jazyka klienta neexistuje statisticky významná souvislost.

Tab. 13: Kontingenční tabulka k hypotézám 4, 4.1 až 4.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a jazyková znalost angličtiny klienta).

		ZNALOST ANGLICKÉHO JAZYKA					
		A1, A2		B1, B2		celkem N	celkem %
		N	%	N	%		
čtení	ano	7 (7,71)	18,92	12 (11,29)	32,43	19	51,35
	ne	8 (7,29)	21,62	10 (10,71)	27,03		
poslech	ano	14 (12,97)	37,84	18 (19,03)	48,65	32	86,49
	ne	1 (2,03)	2,7	4 (2,97)	10,81		
psaní	ano	4 (4,86)	10,81	8 (7,14)	21,62	12	32,43
	ne	11 (10,14)	29,7	14 (14,86)	37,8		
mluvení	ano	3 (3,24)	8,11	5 (4,76)	13,51	8	21,62
	ne	12 (11,76)	32,43	17 (17,24)	45,95		
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	ano	5 (6,08)	13,51	10 (8,92)	27,03	15	40,54
	ne	10 (8,92)	27,0	12 (13,08)	32,4		
	celkem	15	40,54	22	59,46	37	100%

Výzkumná otázka č. 5.1

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku čtení a motivací klienta?

V tabulce 12 sledujeme motivaci klientů ke studiu angličtiny a využívání internetu k nácviku jednotlivých dovedností. Pro zkoumání souvislosti využívání internetu k nácviku čtení a motivací klienta byla vypočítána hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,238$. Tato hodnota je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku čtení a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 5.2

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a motivací klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,115$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku poslechu a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 5.3

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku psaní a motivací klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 1,148$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku psaní a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Výzkumná otázka č. 5.4

Existuje vztah mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a motivací klienta?

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 0,138$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k nácviku mluveného projevu a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Jako poslední testujeme odpověď na otázku č. 5: **Existuje vztah mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a motivací klienta?**

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 2,311$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05} = 3,841$ při jednom stupni volnosti a proto přijímáme nulovou hypotézu: *Mezi využíváním internetu k samostudiu angličtiny a motivací klienta neexistuje statisticky významná souvislost.*

Tab. 14: Kontingenční tabulka k hypotézám 5, 5.1 až 5.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a motivace klienta).

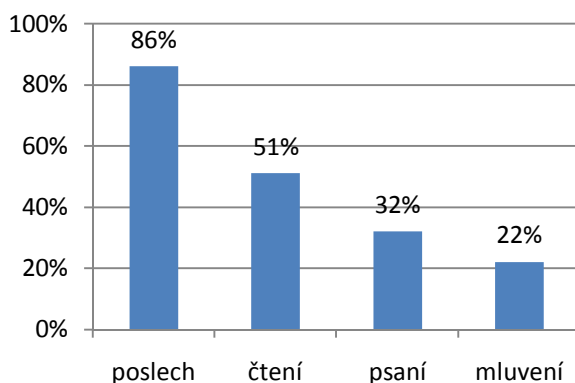
		MOTIV STUDIA ANGLIČTINY					
		Zdokonalení se v		pracovní výkon		celkem N	celkem %
		N	%	N	%		
čtení	ano	10 (10,66)	30,3	6 (5,34)	18,18	16	48,48
	ne	12 (11,34)	36,36	5 (5,66)	15,15	17	51,52
poslech	ano	19 (18,67)	57,58	9 (9,33)	27,27	28	84,85
	ne	3 (3,33)	9,09	2 (1,67)	6,06	5	15,15
psaní	ano	8 (6,66)	24,24	2 (3,33)	6,06	10	30,3
	ne	14 (15,34)	42,42	9 (7,67)	27,27	23	69,7
mluvení	ano	5 (4,66)	15,15	2 (2,33)	6,06	7	21,21
	ne	17 (17,34)	51,52	9 (8,67)	27,27	26	78,79
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	ano	10 (8,45)	30,30	2 (3,6)	6,06	12	36,36
	ne	13 (14,60)	39,39	8 (6,35)	24,24	21	63,64
	celkem	23	69,7	10	30,3	23	100%

5.7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Souhrnně můžeme říci, že soubor klientů tvoří 68 % žen a 32 % mužů. 27 % klientů je ve věku 18 až 25 let, 43 % ve věku 26 – 35 let, 30 % klientů ve věku nad 36 let. Z toho téměř polovina klientů dosáhla středoškolského vzdělání a druhá polovina vysokoškolského vzdělání. U klientů byla nejvíce zastoupena jazyková znalost na úrovni B1 (43 %), dále pak A2 (24 %). Úplných začátečníků a pokročilých bylo v souboru po 16 %. Nejvíce klientů (70 %) odpovídalo na otázku *jaká je jejich motivace ke studiu angličtiny* zdokonalení se v jazyce, ať už z důvodu plánované cesty do zahraničí, nebo jen dobrého pocitu ze vzdělávání. 30 % klientů se učí angličtinu z důvodu lepšího uplatnění na trhu práce a také pro zlepšení pracovního výkonu.

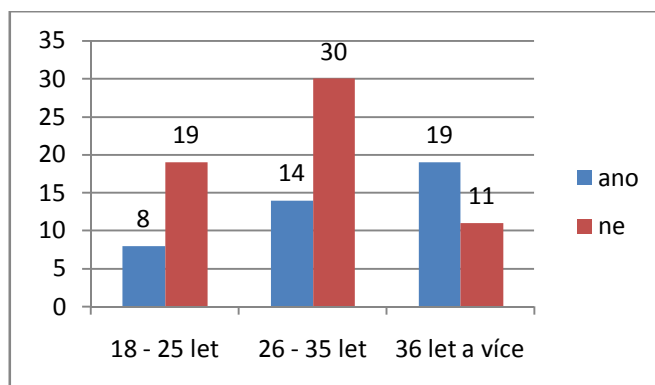
Po analýze dat jsme zjistili, že nejvíce klientů užívá internet k trénování poslechových dovedností (86 %). Klienti velmi často uváděli, že poslouchají hudbu nebo filmy z internetu téměř každý den a snaží se porozumět textu. Můžeme říci, že trénování poslechu je u klientů velmi oblíbená výuková činnost. Důvodem je určité spojení zábavy a nenuceného vzdělávání. Druhou oblíbenou jazykovou vzdělávací aktivitou na internetu je nácvik čtení. Celých 51 % klientů si čte online internetové časopisy, knihy, články a různé další materiály v anglickém jazyce. Menší zastoupení mají dovednosti psaní a mluvený projev. 32 % klientů trénuje psaní anglického jazyka v rámci psaní mailů, chatování pomocí komunikačních programů a dopisování si s anglicky mluvícími přáteli. Nejméně klienti trénují mluvení. Kladně odpovědělo pouze 22 % dotázaných respondentů. Tento výsledek může být způsobený tím, že internet nenabízí tolik možností pro nácvik mluvení jako pro trénování jiných dovedností, například poslechu nebo čtení. Lidé mohou k nácviku mluvení využívat konverzace s rodilými mluvčími pomocí programu Skype nebo si na internetu najít cvičení zaměřená na trénink mluvení. Důvodem nízkého zájmu o Skype výuku může být cena výuky. Druhou příčinou by mohl být také nízký přehled a malá informovanost klientů o možnostech jazykového vzdělávání online. Přesto výsledky klientů jsou velmi pozitivní a je zřejmé, že klienti internet k nácviku angličtiny využívají.

Graf: Procentuální vyjádření užívání internetu dle jednotlivých jazykových dovedností.

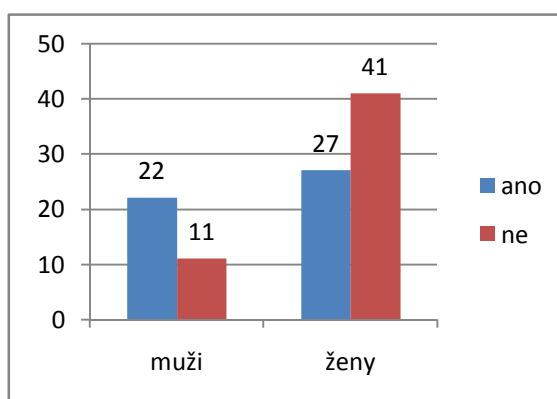

Co se týče souvislostí využívání internetu v závislosti na sociodemografických údajích, nebyla zjištěna žádná závislost. Pro všechny výzkumné otázky se nám potvrdila nulová hypotéza. Znamená to tedy, že internet využívají různí lidé – jak mladí, tak starší klienti, se středoškolským a nižším vzděláním, tak klienti s vysokoškolským vzděláním. Užívání internetu nebylo závislé ani na jazykové úrovni klientů, ani na pohlaví. Přesto, že jsme při testování nenašli žádné vztahové souvislosti, výsledky výzkumu jsem vesměs velmi pozitivní. Závěrem můžeme říci, že žádná skupina klientů není omezena při využívání internetu k trénování jazykových dovedností. Všichni klienti mají přístup k internetu a mohou jej využívat k vlastnímu sebezdokonalování nezávisle na jejich sociodemografických charakteristikách. Pokud se podíváme na výsledky využívání internetu podle sociodemografických charakteristik, vidíme, že internet využívá 8 % klientů ve věku 18 – 25 let, 14 % klientů ve věku 26 až 35 let a 19 % klientů starších 36 let. Internet využívá 27 % žen a 22 % klientů mužů.

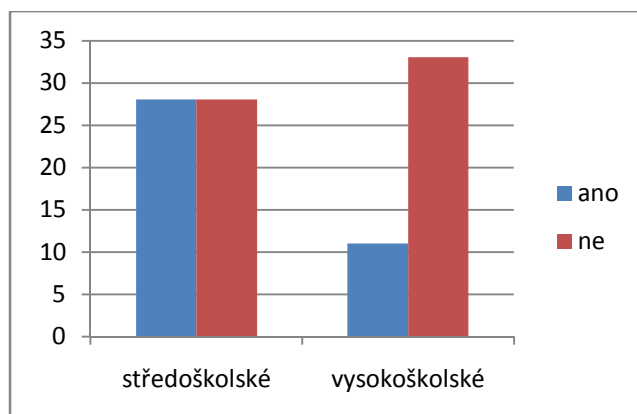
Graf: Procentuální vyjádření četnosti využívání internetu v závislosti na věku klienta.

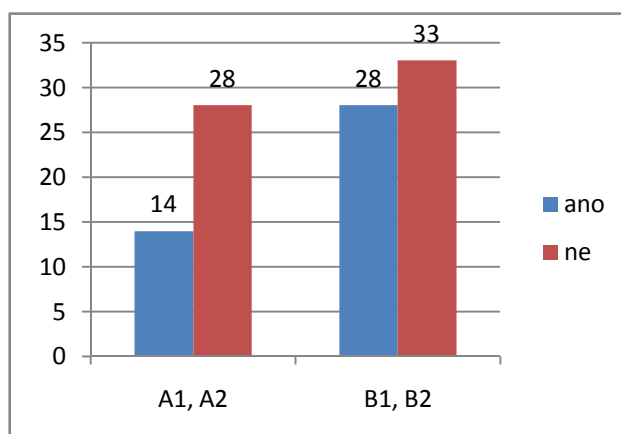
Graf: Procentuální vyjádření četnosti využívání internetu v závislosti na pohlaví.

Graf: Procentuální vyjádření četnosti využívání internetu v závislosti na vzdělání.

Graf: Procentuální vyjádření četnosti využívání internetu v závislosti na jazykové znalosti.

28 % klientů se středoškolským vzděláním a 11 % klientů s vysokoškolským vzděláním využívá internet. Z klientů se znalostní úrovní angličtiny A1 a A2 (začátečník) využívá internet 14 % a 28 % klientů se znalostí B1 a B2.

Výsledky výzkumu budou publikovány v odborném periodiku zabývajícím se informačními technologiemi ve vzdělávání a pedagogických periodikách.

ZÁVĚR

V předložené práci jsem se věnovala otázce využívání internetu k rozvoji jazykových dovedností v anglickém jazyce. V teoretické části jsem se zabývala jazykovým vzděláváním obecně, nastínila jsem situaci v České republice a věnovala se podmínkám vzdělávání dospělých s důrazem na motivaci. Myslím, že se mi povedlo dosáhnout dílčího cíle nastínit a na vybraných příkladech ukázat jak je možné rozvíjet jazykové dovednosti v angličtině pomocí internetu. Ke každé jazykové dovednosti - čtení, psaní, poslech a mluvení - jsem uvedla několik praktických příkladů s názornou ukázkou. Popisované způsoby využití internetu zdaleka nejsou vyčerpávající, neboť internet disponuje velkým množstvím možností, které snad ani není možné zcela analyzovat.

Stěžejním úkolem bylo zjistit, zda klienti jazykových škol využívání internetu jako podpůrný prostředek v rámci samostudia angličtiny. Z výsledků výzkumu jsme zjistili, že klienti internetu využívají. Tento výsledek je velmi pozitivní. Pro efektivní studium cizího jazyka je vhodné využívat co nejvíce různých vzdělávacích příležitostí. Krom toho, že každý student dochází na prezenční výuku se svým lektorem, se ještě vyučuje angličtinu pomocí internetu. Respondenti uvedli, že nejčastěji trénují poslech, nejméně však mluvení. Zde můžeme vidět souvislost v samotné nabídce vzdělávacích příležitostí na internetu. Nejvíce dostupná je právě nabídka poslechu hudby a poslechových cvičení. Zájemci o zdokonalování se v mluvení mají jen málo možností pro rozvoj této dovednosti pomocí internetu. Existují různá speciální cvičení, avšak nemusí být moc kvalitní a není jich tolik veřejně dostupných. Nácvik mluvení je možné trénovat například s rodilým mluvčím přes program umožňující telefonování, ale tento způsob bývá velmi často dost finančně nákladný. Důvodem nízkého užívání internetu k nácviku mluvení je také didaktická náročnost nácviku této dovednosti. Z tohoto důvodu si myslím, že je vhodné využívat internet pouze jako velmi šikovného pomocníka při klasickém prezenčním studiu.

Při testování hypotéz se nám nepotvrdila žádná závislost užívání internetu při samostudiu anglického jazyka na sociodemografických údajích a motivaci. Tento závěr nám říká, že internet a jeho vzdělávací potenciál je k dispozici každému, kdo by se chtěl vyučovat cizí jazyk. Skupina klientů jazykových škol je homogenní a každý má stejnou šanci využívat internetu k samostudiu angličtiny. Dosažené nejvyšší vzdělání, věk ani pohlaví nehrají roli, pokud se klient rozhodne využívat internet. Z výsledků výzkumu můžeme být tedy velmi nadšení. Tyto závěry bourají dosavadní výsledky, že internet využívají především mladé generace.

Ve své práci jsem se zaměřila pouze na rozvoj dovedností v angličtině, určitě by bylo zajímavé zkoumat využití internetu taktéž pro jiné cizí jazyky. To už je ovšem námět jiné výzkumné práce.

ANOTACE

Autor:	Bc. Vladimíra Beránková
Fakulta:	Filozofická
Katedra:	Katedra sociologie a andragogiky
Název diplomové práce:	Možnosti rozvíjení jazykových dovedností v angličtině pomocí internetu
Vedoucí diplomové práce:	PhDr. Jiří Pospíšil Ph.D.
Počet znaků:	119 559
Počet příloh:	2
Počet titulů použité literatury:	30

Klíčová slova:

celoživotní vzdělávání - e-learning - internet - jazykové dovednosti - komunikativní kompetence - motivace ke vzdělávání - potřeba vzdělávání - výukový portál - výzkum

Stručná charakteristika:

Hlavním cílem mé diplomové práce je praktický výzkum, který si klade za úkol zjistit, zda klienti jazykových škol využívají internet jako podpůrný prostředek vedle své klasické výuky, a zda využívání internetu závisí na demografických údajích klientů a na jejich motivaci ke studiu angličtiny. Dílčím cílem práce je nastínit zájemci o samostudium anglického jazyka nejrůznější možnosti rozvíjení jazykových dovedností pomocí specializovaných výukových portálů a webových stránek zaměřených na výuku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAREŠOVÁ, Andrea. E-Learning ve vzdělávání dospělých. 1. vyd. Praha: VOX, 2003. 174 s. ISBN 80-86324-27-3.

BARTÁK, Jan. Základní kniha lektora/trenéra. 1. Praha: Votobia, 2003. 224 s. ISBN 80-7220-158-1.

BARTOŠEK, Miroslav. Krátce z historie Internetu. Zpravodaj ÚVT MU [online]. 1995, roč. 5, č. 3 [cit. 2008-02-04], Dostupný z WWW: <www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/22.html>.

BEDRNOVÁ, Eva; NOVÝ, Ivan. Psychologie a sociologie řízení. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 2004. 586 s. ISBN 80-7261-064-3.

BENEŠ, Milan. Andragogika: teoretické základy. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 216 s. ISBN 80-86432-23-8.

BERTRAND, Yves. Soudobé teorie vzdělávání. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 247 s. ISBN 80-7178-216-5.

BRDIČKA, Bořivoj. Role internetu ve vzdělávání [online]. 2003 [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://it.pedf.cuni.cz/~bobr/role/ccont.htm>>.

DOSTÁL, Jiří. MULTIMEDIA, HYPERTEXT AND HYPERMEDIA TEACHING AIDS. Journal of Technology and Information Education [online]. 2009, vol. 1, 3, [cit. 2010-02-07]. Dostupný z WWW: <http://www.jtie.upol.cz/clanky_2_2009/multimedialni_hypertextove_a_hypermedialni_ucebni_pomucky.pdf>. ISSN 1803-6805.

EGER, Ludvík. Technologie vzdělávání dospělých. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2005. 172 s. ISBN 80-7043-347-7.

FISCHEROVÁ - KATZEROVÁ, Vladka. *Celoživotní vzdělávání občanů* [online]. Česká Lípa: Akademie J.A.Komenského, 2006 [cit. 2010-03-25]. ÚVOD DO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH. Dostupné z WWW: <www.volny.cz/ajak-cl/file/Uvod_do_vzdelavani_dospelych.pdf>.

HANUŠOVÁ, Světlana. Metody cizojazyčné výuky [online], poslední revize 30.3.2009 [cit. 2009-03-30] Dostupné z: <<http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>>.

HENDRICH, Josef. Didaktika cizích jazyků. 1. vyd. Praha: Stát. ped. nakl., 1988. 498 s.

HLAVIČKOVÁ, Vlasta. Národní plán výuky cizích jazyků. Cizí jazyky. 2005/2006, roč. 49, č. 1, s. 3-7.

- CHODĚRA, Radomír. Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru. 1. vyd. Praha: Academia, 2006. 209 s. ISBN 80-200-1213-3.
- CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KALHOUS, Zdeněk; OBST, Otto. Školní didaktika. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 447 s. ISBN 80-7178-253-X.
- KOPECKÝ, Kamil. E-learning nejen pro pedagogy. Olomouc: Hanex, 2006. 130 s. ISBN 80-85783-50-9.
- KUPKA, Ivan. Jak úspěšně studovat cizí jazyky. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 154 s. ISBN 978-80-247-2000-5.
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání [online]. 1. Praha: Tauris, 2001 [cit. 2010-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>>. ISBN 80-211-0372-8.
- MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti. Praha: Votobia, 2003. 261 s. ISBN 80-7220-157-3.
- MUŽÍK, Jaroslav. Androdidaktika. 2. vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004. 146 s. ISBN 80-7357-045-9.
- PALÁN, Zdeněk. Základy andragogiky [CD-ROM]. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2002. 207 s [cit. 2006-04-07].
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. 4. Aktualizované vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-722-8.
- PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 319 s. ISBN 80-7178-290-4.
- PRŮCHA, Jaroslav. Moderní vzdělávací technologie. Praha: VŠ JAK, 2003. ISBN 80-86723-01-1.
- ŘÍČAN, Pavel. Psychologie osobnosti. 2. vyd. Praha: Orbis, 1975. 325 s.
- ŠERÁK, Michal. Zájmové vzdělávání dospělých. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 207 s. ISBN 978-80-7367-551-6.
- VALIŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana a kolektiv. Pedagogika pro učitele. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 402 s. ISBN 978-80-247-1734-0.
- VŠETULOVÁ, Monika. Klíčové role v distančním vzdělávání. 1. Olomouc: Centrum distančního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci, 2005. 78 s. ISBN 80-244-1223-3.

ELEKTRONICKÉ ČLÁNKY A ZDROJE

Andragogický slovník [online]. AIVD ČR, 2010 [cit. 2010-03-25]. Inovační centrum dalšího profesního vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.andromedia.cz/andra.php?id=656>>.

Český statistický úřad [online]. 6.4. 2010 [cit. 2010-06-28]. Informační společnost v číslech 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/9705-10>>.

Eamos [online]. 2010 [cit. 2010-03-25]. EAMOS.cz. Dostupné z WWW: <www.eamos.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_40129/02.pdf>.

KRAUS, Jan. EnglishCentral - výuková videa. *Help For English* [online]. 3. 11. 2009, [cit. 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2009103103-EnglishCentral---vyukova-idea.html>>.

Media News [online]. 2010 [cit. 2010-03-25]. Lidove.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.lidove.cz/linky/mluvici-flash.html>>.

SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Počítačová gramotnost a způsoby jejího získávání. LUPA: Server o českém internetu [online]. 28. 11. 2006, 1, [cit. 2010-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/>>. ISSN 1213-0702.

Skype výuka [online]. 2009. Wwww.slune.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.slune.cz/jazykova-skola/doplnkove-sluzby/skype-vyuka>>.

Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme [online]. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001 [cit. 2010-03-23]. Dostupné z WWW: <www.msmt.cz/uploads/soubory/mezinarodni_vztahy/evropskyreferencniramec.zip>. ISBN 80-244-0404-4.

SVOZÍLEK, Roman. Breaking News English Lessons. *Help For English* [online]. 16. 9. 2009, 1, [cit. 2010-12-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2009091402-Breaking-News-English-Lessons.html>>.

Testomanie [online]. 2010 [cit. 2010-03-25]. Testomanie.cz. Dostupné z WWW: <www.testomanie.cz>.

VÍT, Marek. Chat with A.L.I.C.E.. *Help For English* [online]. 11. 3. 2007, [cit. 2010-12-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/anglictina-na-internetu/c2007031001-Chat-with-A.L.I.C.E..html>>. ISSN 1803-8298.

VÍT, Marek. Jak na to: GRAMMAR. Help For English [online]. 01. 4. 2006, [cit. 2010-12-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006040101-Jak-na-to--GRAMMAR.html>>. ISSN 1803-8298.

VÍT, Marek. Jak na to: LISTENING. Help For English [online]. 6. 1. 2006, [cit. 2010-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006010601-Jak-na-to--LISTENING.html>>. ISSN 1803-8298.

VÍT, Marek. Jak na to: READING. Help For English [online]. 3. 2. 2006, [cit. 2010-12-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2006020301-Jak-na-to--READING.html>>. ISSN 1803-8298.

VÍT, Marek. Jak na to: SPEAKING. Help For English [online]. 6. 12. 2005, [cit. 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/jak-na-anglictinu/c2005120601-Jak-na-to--SPEAKING.html>>. ISSN 1803-8298.

VÍT, Marek. Co je to THESAURUS? Help For English [online]. 7. 3. 2009, [cit. 2010-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpforenglish.cz/tipy-a-triky/ruzne/c2009030302-Co-je-to-THESAURUS-.html>>. ISSN 1803-8298.

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1: Schéma rozdělení jazykových znalostní úrovní.....</i>	<i>11</i>
<i>Obr. 2: Vymezení zájmového vzdělávání .....</i>	<i>13</i>
<i>Obr. 3: Znázornění vztahu nedostatku, potřeb, motivace.....</i>	<i>16</i>
<i>Obr. 4: E-learning v širším a užším slova smyslu. ....</i>	<i>23</i>
<i>Obr. 5: Základní formy e-learningu. ....</i>	<i>24</i>
<i>Obr. 6: Ukázka poslechového cvičení.....</i>	<i>29</i>
<i>Obr. 7: Ukázka poslechového cvičení.....</i>	<i>29</i>
<i>Obr. 8: Ukázka cvičení výslovnosti.....</i>	<i>31</i>
<i>Obr. 9: Ukázky výukového videa. ....</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 10: Ukázka cvičení z výukového portálu .....</i>	<i>36</i>
<i>Obr. 11: Ukázka grafického online slovníku. ....</i>	<i>41</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1: Přehled jazykových dovedností. ....</i>	<i>9</i>
<i>Tab. 2: Některé rozdíly mezi studujícími v prezenční a distanční formě studia .</i>	<i>18</i>
<i>Tab. 3: Domácnosti v ČR s připojením k internetu, údaje v procentech .....</i>	<i>25</i>
<i>Tab. 4: Základní soubor podle jazykové školy .....</i>	<i>50</i>
<i>Tab. 5: Tabulka četností – sledovaná proměnná věk. ....</i>	<i>51</i>
<i>Tab. 6: Tabulka četností – sledovaná proměnná pohlaví. ....</i>	<i>51</i>
<i>Tab. 7: Tabulka četností – sledovaná proměnná vzdělání. ....</i>	<i>51</i>
<i>Tab. 8: Tabulka četností – sledovaná proměnná znalost angličtiny. ....</i>	<i>52</i>
<i>Tab. 9: Tabulka četností – sledovaná proměnná motivace ke studiu AJ. ....</i>	<i>52</i>
<i>Tab. 10: Kontingenční tabulka k hypotézám 1, 1.1 až 1.4 a očekávané hodnoty (Věk klienta ve vztahu k nácviku jazykových dovedností). ....</i>	<i>55</i>
<i>Tab.11: Kontingenční tabulka k hypotézám 2, 2.1 až 2.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a pohlaví klienta). ....</i>	<i>56</i>
<i>Tab. 12: Kontingenční tabulka k hypotézám 3, 3.1 až 3.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a vzdělání klient). ....</i>	<i>58</i>
<i>Tab. 13: Kontingenční tabulka k hypotézám 4, 4.1 až 4.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a jazyková znalost angličtiny klienta). ....</i>	<i>60</i>
<i>Tab. 14: Kontingenční tabulka k hypotézám 5, 5.1 až 5.4 a očekávané hodnoty (jazykové dovednosti a motivace klienta). ....</i>	<i>61</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník pro klienty jazykových škol

Příloha č. 2 – Užitečné webové odkazy pro výuku anglického jazyka

DOTAZNÍK PRO KLIENTY JAZYKOVÉ ŠKOLY

Vážení,

jsem studentkou Univerzity Palackého v Olomouci a ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník slouží pouze pro výzkumné účely k mé diplomové práci na téma „Jak lidé využívají internet při studiu angličtiny“. Dotazník je anonymní. Děkuji Vám za Vaši ochotu a zodpovězení všech otázek.

Bc. Vladimíra Beránková

1. Jak často využíváte internet k některým z těchto činností v rámci jazykového sebevzdělávání?	denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou za 14 dní	Alespoň jednou měsíčně	méně než jednou měsíčně	méně než jednou za půlrok	vůbec nevyžívám
Čtu si online novinové nebo časopisové články v angličtině							
Čtu si elektronické knihy v angličtině							
Čtu si blogy a internetové deníčky v angličtině							
Využívám ke čtení cizojazyčného textu tzv. čtecí programy, které mi přečtou daný text nahlas se správnou výslovností							
Poslouchám cizojazyčnou hudbu a snažím se porozumět textu písní							
Sleduji filmy v anglickém jazyce a snažím se porozumět							
Vyhledávám na internetu poslechová cvičení							
Chatuji s anglicky mluvícími přáteli po internetu (s využitím programu typu ICQ, QIP, Jabber nebo Skype)							
Dopisují si s anglicky mluvícími přáteli pomocí mailů nebo speciálních dopisovacích služeb (tzv. penfriends)							
k nácvičku mluveného projevu využívám speciální výuková videa							
K vyučování angličtiny využívám telefonování (skype nebo jiný program)							

2. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

3. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

- a) základní vzdělání
- b) vyučen
- c) středoškolské s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

4. Zařadte, prosím, Váš věk:

- a) méně než 18 let
- b) 18 - 25 let
- c) 26 - 35 let
- d) 36 - 45 let
- e) 46 - 55 let
- f) více než 56 let

5. Máte v domácnosti připojení k internetu?

- a) ano
- b) ne

6. Jaká je Vaše současná úroveň jazykové znalosti angličtiny?

- a) začátečník (A1)
- b) mírně pokročilí (A2)
- c) středně pokročilí (B1)
- d) pokročilí (B2)
- e) velmi pokročilí (C1)

7. Co je Vaším hlavním motivem studia angličtiny? (zaškrtněte prosím pouze jednu odpověď)

- a) zdokonalení se v jazykových dovednostech
- b) zlepšení pracovního výkonu v zaměstnání
- c) plánuji dovolenou (pracovní, studijní pobyt) v zahraničí
- d) získání certifikátu z jazykové zkoušky
- e) lepší uplatnění na trhu práce
- f) pro dobrý pocit ze vzdělávání
- g) jiný, prosím, uveďte:.....

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

UŽITEČNÉ WEBOVÉ ODKAZY PRO VÝUKU ANGLICKÉHO JAZYKA

Všeobecné odkazy

<http://www.teachingenglish.org.uk/>
www.eslcafe.com
<http://www.its-online.com/>
<http://www.net-language.com/>
<http://www.aj.cz/useeng.htm>
<http://www.helpforenglish.cz/>
www.esl.about.com
<http://www.anglictina-on-line.cz/>
<http://www.anglictinacz.com/>
<http://www.komen1.estranky.cz/>
<http://www.quia.com/shared/eng/>
<http://www.veskole.cz/search.html?What=anglick%FD+jazyk&TagsOnly=1>
<http://www.jirpa.cz/anglictina/aj>
<http://www.englishpage.com/index.html>
<http://www.usingenglish.com/>
<http://www.eflnet.com/>
<http://www.churchillhouse.com/english/>
<http://www.autoenglish.org/>
<http://efl.htmlplanet.com/teachers.htm>
<http://www.englishraven.com/>
<http://www.englishlab.net/>
<http://www.common-mistakes.net/>
<http://www.world-english.org/>
<http://elc.polyu.edu.hk/cill/default4.htm>
<http://www.ac-nancy-metz.fr/enseign/anglais/Henry/default.htm>
<http://www.better-english.com/>
<http://www.englishclub.com/>
<http://www.jazyky.com/>
<http://www.onestopenglish.com/>

Obchodní angličtina

<http://www.better-english.com/exerciselist.html>
www.businessenglishsite.com
<http://www.businessenglishpod.com/category/vocabulary/>
http://www.nonstopenglish.com/all Exercises/business_english/business_english-accounting_and_finance.asp
<http://www.accountz.com/glossary.html>
<http://www.cimaglobal.com/cps/rde/xchg/live/root.xsl/index.htm>
<http://www.accaglobal.com/>
www.icaew.co.uk
<http://www.aicpa.org/members/glossary/b.htm>

Gramatika

http://www.english4today.com/englishgrammar/grammar/get_alpha.cfm?letter=A
<http://www.oup.com/elt/local/gb/grammarguide?cc=gb>

Slovní zásoba

<http://www.worldwidewords.org/qa/index.htm>
<http://www.word-detective.com/2008/04/11/revamp/>
<http://www.coolquiz.com/quizzes/word/>
<http://www.doubletongued.org/>
<http://www.carolinebrownenglishlesso>
<http://www.wordskills.com/>
<http://www.worldwidewords.org/index.htm>
<http://www.teachingtime.co.uk/>

Poslech

<http://www.audio-lingua.eu/?lang=en>
<http://www.audioenglish.net/>
<http://www.youtube.com/watch?v=fCZoEqJbizo>
<http://www.youtube.com/watch?v=9PryjsLVa>
http://www.youtube.com/watch?v=hfRe_g1gD4g&feature=related
<http://www.youtube.com/watch?v=v00F8iyLLTs>
<http://www.youtube.com/watch?v=OeLw>
http://www.youtube.com/watch?v=FVU8S5HQY_8&feature=related

Nakladatelství

<http://www.cambridge.org/emea/default.asp>
<http://www.macmillan.cz/>
<http://www.oup.com/>
<http://www.venturesbooks.com/news.asp?refSite=bv&refLang=cs>

Rádia, TV, tisk

www.bbc.co.uk/skillswise
<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/>
<http://www.globalissues.eu/>
<http://www.thebobandrobshow.com/website/index.php>
<http://www.guardianweekly.co.uk/mygw>
<http://www.cnn.com/services/podcasting/>
http://www.timesonline.co.uk/tol/tools_and_services/podcasts/
<http://www.bbc.co.uk/radio>
<http://www.nytimes.com/ref/multimedia/podcasts.html>
www.timeforstudents.cz
carolinebrownenglishlessons.com

Tématické odkazy

Vánoce

www.santas.net
<http://www.soon.org.uk/christmas.htm>
<http://www.history.com/minisites/christmas/>
<http://feelslikechristmas.com/>
<http://www.merry-christmas.com/>

Velikonoce

<http://www.dltk-holidays.com/easter/work>
<http://www.teach-nology.com/worksheets/easter/>
http://bogglesworldesl.com/easter_worksheets.htm
<http://www.ac-nancy-metz.fr/enseign/anglais/Henry/easter.htm>
<http://www.mes-english.com/flashcards/easter.php>
<http://www.toolsforeducators.com/easter.php>
<http://www.lessonsense.com/easter/easterdownloads.html>

Didaktika

<http://www.ef.com/master/tl/index.asp>
<http://www.cal.org/resources/digest/0102lexical.html>
<http://www.nspeak.com/lexical.htm>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Audio>
<http://members.fortunecity.com/nada>
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Silent_Way
<http://www.amate.cz/>

Interaktivní tabule

<http://smarttech.com/Trainingcenter/>

Angličtina pro děti (a hravé dospělé)

www.kids.yahoo.com
www.4kids.org
www.timeforkids.com
www.kidsclick.org
<http://www.britishcouncil.org/kids>

Doplňkové materiály

<http://www.eslflashcards.com/>
<http://www.eslprintables.com/>

Jazykové zkoušky

<http://www.cambridgeesol.org/>
<http://www.flo-joe.co.uk/>
<http://www.pearsonlanguageassessments.com/home/learning>
<http://www.candidates.cambridgeesol.org/cs/>
<http://www.pearsonlongman.com/exams/teachers/>
<http://www.cityandguilds.cz/index.php?cat=5>
<http://www.ets.org/>
<http://www.jazykovezkousky.cz/>
<http://www.telc.net/>
<http://www.cambridgeesol.org/exams/exams>

Odborná angličtina

Právnícká angličtina

<http://cdextras.cambridge.org/VocabTrainer/intlegalenglish/>

HR

http://esl.about.com/od/businessenglishvocabulary/a/lx_hresources1.htm
http://www.theneweconomy.de/university/be2/HRM_Vocabulary.doc
<http://www.hrenglish.com/>
http://www.nonstopenglish.com/allercises/business_english/business_english-human_resources.asp
<http://www.businessenglishpod.com/category/human>
http://humanresources.about.com/od/glossaryofterms/Glossaries_of_Human_Resources_Terms.htm

Letectví

<http://www.icas.org/>

Spelling

<http://www.askoxford.com/asktheexperts/faq/aboutspelling/cannot?view=uk>

O angličtině

<http://www.askoxford.com/asktheexperts/?view=uk>

Fonetika

<http://www.fonetiks.org/eds/other.html>

Čtení

<http://www.scamorama.com/learning-resources/teaching>
[ambridgeesol./5-5&CITYSID=7b2e6275442c92865c5ffeee0b3feab2exams-schools/ket-schools.html](http://www.cambridgeesol.org/5-5&CITYSID=7b2e6275442c92865c5ffeee0b3feab2exams-schools/ket-schools.html)
[human-resources/](http://www.cambridgeesol.org/human-resources/)

Hry

<http://www.britishcouncil.org/learnenglish>

<http://puzzlemaker.discoveryeducation.com/>

<http://www.poissonrouge.com/>

<http://www.teflgames.com/games.html>

<http://www.eltgames.com/>

<http://www.britishcouncil.org/kazakhstan>

<http://www.marks-english-school.com/games/mes>

<http://www.ur.se/sprk/engelska/inredning/>

<http://www.freerice.com/>

Konverzace

<http://www.btinternet.com/~ted.power/discuss.html>